

Naš tedenik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / ŠTEVILKA 42

CELOVEC, DNE 20. OKTOBRA 1966

CENA 2.— ŠILINGA

Poslanstvo slovenskega kmeta

Še nikdar se ni toliko pisalo o kmetu in kmetijskem vprašanju kot v zadnjih letih in dandanes. Svet čuti spricho mrzlične industrializacije in mehanizacije gospodarstva, da gre pri tem za obstoj kmetijstva, za njegov obstanek ali propad. In že se oglašajo možje, ki svarijo, naj moderni svet nikar ne zaigra kmetov in kmetijstva, ker bi se s kmetom vred zrušil glavni steber socialnega in gospodarskega reda. Narodi vse bolj spoznavajo veličino vloge, ki jo igra kmet v življenju ljudstev in držav.

Kmet je tudi glavni steber naše slovenske narodne družine. Če listamo v knjigah, ki nam razgrinjajo našo zgodovino od početka do danes, se moramo čuditi, kako malo je v njih govora o kmetih in njihovem pomenu za našo narodno bitnost. Znanj so nam slovenski knezi davnine, poznamo vrsto duhovnikov, kulturnikov in politikov iz zgodovine zadnjega stoletja. O kmetih je le malo govora. In vendar je v tisočletjih naše kulturne, socialne, gospodarske in politične zgodovine naš kmet resnični steber naše narodne biti.

Listajmo nazaj v slovenski kroniki! Komaj pred tisočletjem so sprejemali deželni knezi slovenskega in nemškega rodu svojo knežjo oblast iz rok preprostega slovenskega kmeta, ki je sedel na knežjem kamnu pri Krnskem gradu. Kako silen je bil tedaj kmečki ponos, da je bil kmet nositelj suverene, edinstvene demokracije. Iz srednjeveške dobe bojov proti Turkom v deželi nam narodna pesem in izročilo govori o junaštvu ziljskih, rožanskih in podjurskih kmetov s kmetom Serajnikom in mladim posestnikom Mirkom na čelu. Ko je postajal ob zatonu srednjega veka fevdalizem zemljiške gosposke prenasilen, so se tudi slovenski kmetje z orožjem v rokah borili za pravico svoje samobiti.

Še zadnje petdesetletje našega narodnega življenja: izmed državnih poslancev smo imeli kmeta Franca Grafenauerja, ta prekrasni lik samonikle osebnosti ziljskega moža - korenine. Kdo je ostal ob vseh preizkušnjah, tudi po prvi svetovni vojni, slej ko prej na svojem mestu — poleg večine duhovnikov so bili to predvsem kmetje. Vse premalno cenimo to brezprimerno junaštvo naših prednikov, ker ne poznamo več čudne psihoze tedanjih dni, rojene iz splošne demoralizacije vojnih let. V naslednjih desetletjih sledi vrsta kmetov - korenin do današnjih dni.

Predočimo si še strahote nacističnih let od krvavih lobniških, obirskih in selskih žrtv pa do nasilnega izseljevanja našega ljudstva z rodne grude: tudi v tej težki dobi je nosil najtežje breme tuje krivičnosti in zle volje v prvi vrsti naš kmet.

Tem dragocenejša sta zlati idealizem in izredna požrtvovalnost naših sodobnih gospodarjev, ker bijejo težek boj za obstoj na svoji zemlji. Povsem jasno je, da kmetijskega vprašanja ne bodo dovoljno reševale učene razprave manj ali bolj poklicanih govornikov kmetijskih interesov v deželnih zborih in zbornicah. Ne bo ga dokončno rešila agrarna politika držav in bo di kmetom še tako naklonjena. Ne bo kmeta rešilo pisanje in zapiranje politikov pred in po novembrskih volitvah. V najtežji dobi njegove zgodovine bo kmeta rešil predvsem njegov zlati idealizem — njegovo bogoljubje, rodoljubje in domoljubje, njegova ljubezen do rodne grude in dela.

Mi pa naj našemu kmetu na tem mestu izrečemo svojo iskreno hvalečnost za njegovo požrtvovalnost in disciplino v našem boju za naš narodni, kulturni in gospodarski obstoj. Ta naša hvalečnost bodi tem iskrenejša, ker imamo v kmetu tudi jamstvo naše lepe bodočnosti.

Z zborovanja južnokoroških kmetov

6. novembra bodo na Koroškem volitve v Deželno kmetijsko zbornico. Hkrati pa bomo volili naše zastopnike v Okrajne kmetijske zbornice ter krajevna kmečka zastopstva. Kmečka gospodarska zveza in Kmečka zveza sta se domenili, da vložimo Slovenci tudi tokrat — kot po vojni vedno — skupno listo.

Kot pri volitvah leta 1961, je bila vložena lista »Skupnost južnokoroških kmetov«. Prav tako so bile vložene liste za Okrajno kmetijsko zbornico v Beljaku, Celovcu in Velikovcu.

Medtem je bil že objavljen proglas »Skupnosti južnokoroških kmetov«, v katerem je bilo utemeljeno, da so nas doslej naši zastopniki v Okrajnih kmetijskih zbornicah ter v Deželni kmetijski zbornici uspešno zastopali. Zanje je bilo edino merilo to, kar našemu kmečkemu človeku dejansko koristi.

Svoja tozadevna gledanja so kandidati naše skupne slovenske liste iznašali na volilnem zborovanju pretekli petek v Delav-

ski zbornici v Celovcu. Izvajanja pliberškega podžupana Mirka Kumra prinašamo v obširnem poročilu na drugem mestu naše lista.

Na zborovanju gospodarjev južne Koroške so se nam predstavili tudi zastopniki Okrajnih kmetijskih zbornic, ki so iznašali vrsto konstruktivnih misli ter podčrtali važnost našega zastopstva v Deželni kmetijski zbornici, Okrajnih kmetijskih zbornicah, a tudi po občinah je važen naš vpliv ter sodelovanje v krajevnih kmečkih odborih.

Prepričljivo je iznašal svoje misli na zborovanju tudi kandidat za Deželno kmetijsko zbornico Tonej Krušič, kmet, pd. Ruperj, iz Velinje vasi.

Zborovanje, katerega sta se udeležila tudi predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij, sta zaključila tajnik Kmečko-gospodarske zveze dr. Marko Dumpelnik in tajnik Kmečke zveze Blaž Singer s pozivom na vsestransko aktivnost v volilnem boju tekom prihodnjih treh tednov.

Vzhodni blok zboruje v Moskvi

Na konferenci pričakujejo odločitve o Kitajski — Vsi obrambni ministri prisotni

Pomembne odločitve pričakuje te dni svet iz Moskve. V sovjetsko glavno mesto so prispeli v torek voditelji komunističnih partij, ministrski predsedniki in obrambni ministri dežel varšavskega pakta. Prispela sta tudi kubanski predsednik Dorticos, ki ga spremlja obrambni minister Raul Castro (brat Fidel Castra) in predsednik mongolske vlade Cedenbal, ki bosta na konferenci kot opazovalca.

Glavni predmet vrhunske konference sta rdeča Kitajka in Vietnam.

Posvetovanje komunističnih partij bo trajalo verjetno teden dni in je bilo sklicano kar nenadno. To je spoznati že iz tega, ker bi moral priti v Sovjetsko zvezo na državni obisk maroški kralj Hassan, pa je bil naprošen, da bi svoj obisk odložil za štiri dni, tako da ga pričakujejo v Moskvi šele prihodnji ponedeljek.

Udeleženci konference komunističnih partij so še razen Sovjetske zveze: Poljska, Romunija, Madžarska, Bolgarija, Vzhodna Nemčija in Češkoslovaška.

Severna Koreja, Severni Vietnam, Jugoslavija in Albanija se ne udeležujejo vrhunske konference.

Sovjetski partijski organ »Pravda« je objavil pred pričetkom konference vrsto člankov, katerih vsebina priča o obsodbi rdeče Kitajske. V glavnem članku prinaša moskovska »Pravda« številne manjše in večje članke, ki so bili v zadnjem času objavljeni v partijskem organu in s katerimi so mnoge komunistične partije zavzele svoje stališče proti kitajski politiki. V članku se poudarja, da se vsi strinjajo, da kitajska politika pomeni podporo napadalnim silam imperializma.

V drugem članku je rečeno, da so kitajski voditelji izdali leninistično-marksistična načela in šli na pot nacionalizma. Kitajci se tako postavljajo proti celotni socialistični skupnosti in odklanjajo sodelovanje z drugimi silami, ki se borijo v korist Vietnama.

V zvezi z nedavnim obiskom poljske partijske delegacije z Gomulkom in Cyrankiewiczem na čelu v Moskvi se časopis »Pravda« dolgo ustavlja pri tistem delu zaključne izjave, ki govori o kitajski politiki. List obsoja zatem dejstvo, da Kitajska

odklanja skupna dejanja v obrambo Vietnama, in dodaja, da se s tem slabi protimperialistična fronta ter se podpira ameriška napadalnost.

Ni izključeno, da bo moskovska vrhunska konferenca obsodila rdečo Kitajsko, toda ni nujno, da bi moralo priti do formalne izključitve iz komunističnega tabora, ker bi se temu uprla posebno Romunija, ne nazadnje iz preudarka, da bi se isto lahko pripetilo kasneje tudi njej sami ali drugim komunističnim partijam. Obsodba in izključitev Jugoslavije iz komunistične skupnosti pod Stalinom, je za to svareč primer.

Po udeležbi obrambnih ministrov na vrhunski konferenci je sklepati, da bodo v glavnem razpravljali o vojaških zadevah, kot n. pr.:

• Morebitno pojačenje vojaške pomoči

Severnemu Vietnamu, kar bi imelo lahko za posledico, da bi se iz tega izcimili vojaški zapletljaji z rdečo Kitajsko, če bi ona še nadalje ovirala pošiljanje vzhodnoevropskih vojaških transportov v Severni Vietnam.

• Vzpostavitev zračnega mostu iz Sovjetske zveze v Severni Vietnam, seveda preko kitajskega ozemlja brez ali z dovoljenjem Pekinga. O posledicah v primeru odklonitve Pekinga, naj bi razpravljali politiki in vojaški izvedenci. Pošiljanje vojaškega materiala Severnemu Vietnamu po morskem poti pa je spricho ameriške morske blokade nemogoče, ker bi lahko privedlo do neposrednega spopada med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo. Temu pa se Sovjetska zveza hoče izogniti.

• Peking ovira sovjetske pošiljke vojaškega materiala v Severni Vietnam zato, ker skuša na ta način izsiliti od Sovjetov prodor ameriške morske blokade, kar bi imelo za posledico neizogiben spopad z Združenimi državami Amerike, na drugi strani pa hoče preprečiti, da ne bi dobila Sovjetska zveza prevelikega vpliva v Hanoi. To pa bi bilo v nasprotju s kitajsko politiko, ker bi prevelik sovjetski vpliv privedel do miroljubne poravnave vitemamskega spora.

• Obravnavali bodo verjetno tudi vprašanja, ki zadevajo NATO (Atlantski pakt) in Varšavski pakt.

• Ni izključeno, da se bodo pogovarjali tudi o morebitnem vojaškem spopadu med Sovjetsko zvezo in Kitajsko.

Pomorska bitka pred Formozo

V morskem ožini med Formozo in kitajsko celino je prišlo v nedeljo do pomorske bitke med rdečekitajskimi patroljnimi čolni in nacionalnokitajskimi ladjami.

Po poročilih iz Tajpeha se je v bližini utrjenega otoka Macuja, ob kitajski obali, nenadoma pojavilo pet rdečekitajskih patroljnih čolnov v spremljavi 20 džunk (kitajske jadnice). Nacionalnokitajske ladje so takoj otvorile ogenj in pri tem potopile dve rdečekitajski ladji, dve nadaljnji pa težko poškodovale. Kmalu nato je prišlo 500 rdečekitajskih ribiškijh ladij, ki so vzele na krov preživele in ranjene komunistične mornarje.

Deželni glavar Hartmann — umrl

V petek, 14. oktobra, zjutraj, je nenadoma umrl nižjeavstrijski deželni glavar dipl. ing. Eduard Hartmann. Zdravniška pomoč za Hartmanna, ki je v noči od četrtega na petek nenadoma zbolel za srčno mrtvino, je prišla prekasno.

Deželni glavar dipl. ing. Hartmann, ki je bil star 63 let, je postal po smrti ing. Figla leta 1964 deželni glavar Nižje Avstrije potem, ko je pet let nepretrgoma vodil urad kmetijskega ministrstva. Do zadnjega je bil glavni odvetnik avstrijske zveze Reiffeisen in načelnik Avstrijske ljudske stranke Nižje Avstrije.

Neposredno po novici o smrti so poslali vdovi pokojnega sožalne brzojavke: zvezni predsednik Franz Jonas, zvezni kancler dr. Josef Klaus, kardinal dr. Franz König in druge vplivne osebnosti javnega in duhovnega življenja. V svojih izjavah so zastopniki vseh političnih strank Avstrije hvalili osebnost in zasluge deželnega glavarja ing. Hartmanna.

»Bil je tip sodobnega strokovnega politika, dostojanstven in hkrati v službi bližnjega,« je naglasil zvezni kancler dr. Klaus.

Kardinal dr. König pa je dejal, da je Avstrija s smrtjo ing. Hartmanna, ki je bil do kraja pripravljen se žrtvovati, izgubila popolnega človeka in neumornega ustvarjalca, Cerkev pa enega izmed svojih najzvestejšijh sinov, vzor katoličana v javnem življenju.

Za Avstrijsko socialistično stranko so dali svoje izjave deželni podglavar Nižje Avstrije dr. Tschadek, bivši zunanji minister in poslanec dr. Bruno Kreisky in duhovniški župan Marek. V teh izjavah izražajo politiki spoštovanje do pokojnega deželnega glavarja dipl. ing. Hartmanna.

V torek se je zbrala vsa deželna vlada Nižje Avstrije k žalni seji, a včeraj, v četrtek, ob 9. uri, se je deželni zbor prav tako na žalni seji spomnil umrlega velikega Avstrijca. Za tem je kardinal dr. Franz König na dvorišču nižjeavstrijskega Deželnega dvorca blagoslovil posmrtno ostanke deželnega glavarja.

Pokopali so ga še isti dan v družinski grobnici v Laxenburgu.

Politični teden

Po svetu . . .

JOHNSON BO OBISKAL SEST
DRŽAV NA VZHODU

Ameriški predsednik Johnson je na tiskovni konferenci v New Yorku v petek, 7. oktobra, pred svojim velikim govorom povedal, da je imenoval za novega veleposlanika v Moskvi Thompsona, ki je bil več let veleposlanik v Sovjetski zvezi, ko je bil še predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov. Dosedanji veleposlanik Kohler je bil pred kratkim imenovan za državnega podtajnika.

Dalje je Johnson sporočil, da bo imenoval sedanjega veleposlanika Združenih držav Amerike pri Organizaciji ameriških držav Bunkerja na mesto Thompsona kot »potujočega veleposlanika«.

Potem je Johnson povedal, da dnevni red za prihodnjo konferenco v Manili, ki bo 28. in 29. oktobra, sedaj sestavljajo vlade sedmih držav udeleženc neoposredno zainteresiranih držav za položaj v Južnem Vietnamu. Izjavil je, da je namen konference proučiti doseženi napredek na vojaškem področju v Južnem Vietnamu, dalje, da se udeleženci konference seznanijo z rezultati, ki so bili doseženi glede sestava uglednejše vlade, in končno ima konferenca v Manili namen proučiti možnosti miroljubne ureditve vietnamskega spora. Dejal je tudi, da Južnega Vietnam ne bo obiskal, ter da Združene države nimajo namena napasti ali zavojevati Severni Vietnam.

Ko so ga novinarji vprašali, kaj meni o Eisenhowerjevi izjavi, da se Združene ameriške države ne bi smele v Vietnamu »vnaprej« odločiti uporabi jedrskega orožja, je Johnson odgovoril, da gre njegovi vladi za to, da bi čim manj tvegala. Na neko drugo vprašanje je ameriški predsednik izjavil, da se bo manilska konferenca po proučitvi vojaških vprašanj ukvarjala s političnimi in gospodarskimi problemi in z naporom za obnovo, ko bo nastopil mir.

Johnson je nato potrdil vest, da bo obiskal med 17. oktobrom in 3. novembrom: Novo Zelandijo, Avstralijo, Filipine, Tajland, Malezijo in Južno Korejo. Po prvotnem načrtu pa naj bi se bil Johnson udeležil le vrhunske konference sedmih dežel v Manili.

DVE NOVI AFRISKI DRŽAVI:

Bečuana . . .

V osrčju južne Afrike, sredi med portugalsko Angolo, Južnoafriško republiko, Rodezijo in Zambijo leži dežela Bečuana, ki je bila doslej angleški protektorat. V petek, 30. septembra, od polnoči dalje je ta dežela dosegla svojo neodvisnost ter se imenuje odslej Botswana. Ob tej uri so sneli britansko zastavo in dvignili novo, ki je modra, bela in črna.

To je že deseto afriško ozemlje, ki je bilo pod angleško oblastjo in ki je postalo neodvisno. Kakor druge dežele, bo tudi Botswana članica Commonwealtha. Predsednik nove države je Serece Kana.

Nova država meri 712.249 kvadratnih kilometrov in ima 288 tisoč prebivalcev, ki so zamorskega plemena Bantu, ter približno 3000 belih priseljencev. Glavno mesto dežele se imenuje Lobaci.

Najvažnejši izvozni proizvodi Bečuane so: koža, meso, mlečni izdelki, zlato in srebro. Uvažajo pa vozila in drugo industrijsko blago.

. . . Basuto

Britanski protektorat Basuto je postal neodvisen v ponedeljek, 3. oktobra, opolnoči in je dobil ime Lesoto. To ozemlje

meni 31 tisoč kvadratnih kilometrov in šteje okoli en milijon prebivalcev, od katerih je samo dva tisoč Evropejcev, ki so zbrani v prestolnici Maseru. Približno 95 odstotkov prebivalcev, ki govorijo jezik sesoto, je nepismenih. Deželica Basuto je popolnoma obkoljena z ozemljem Južnoafriške republike.

Deželica Lesoto je zelo siromašna. Njeno glavno bogastvo je živina. Skoraj dvesto tisoč prebivalcev je odšlo na delo v rudnike in tovarne Južnoafriške republike.

V ospredju sta dve politični osebnosti, in sicer 52-letni Leabu Jonatan, ki je predsednik samoupravne vlade, ter vrhovni poglavar Mohleo II., ki bo proglašen za kralja nove države; ta je voditelj glavne opozicijske stranke »kongresne stranke Basuta«.

Deželo Basuto je Velika Britanija zasedla leta 1868 in jo je leta 1895 razglasila za svoj protektorat.

MOSKVA: KITAJSKA JE KRIVA VIETNAMSKE VOJNE

Z obtožbo Kitajske, ki da je kriva nadaljevanja vietnamske vojne, je pred osmimi dnevi, ob obisku poljskega komunističnega zastopstva z Gomulko in Cyrankiewiczem na čelu, sovjetski ministri predsednik Kosigin na velikem zborovanju v uralskem industrijskem središču Sverdlovsku zavrnil in napadel trditve Pekinga, češ da je Moskva izdala skupno stvar v Vietnamu s tem, da sodeluje z roko v roki z Združenimi ameriški državami.

»Stališče Kitajske je resna ovira v boju za sveto stvar. Če bi ameriški imperalizem zadel ob skupni odpor vseh socialističnih dežel in ob njih enotno politiko, bi brezdvoma kmalu končali vietnamski boji,« je izjavil Kosigin.

V tej najostrejši Kosiginovi obsodbi Kitajske, izrečeni v Sovjetski zvezi, vidijo

. . . in pri nas v Avstriji

PRORAČUN ZA LETO 1967 SPREJET 14 DNI PRED DOLOČENIM ROKOM

Na izredni seji avstrijske vlade so v petek, 7. oktobra, sprejeli predlog proračuna za leto 1967 v znesku 78 milijard šilingov, kar je za okoli 10 odstotkov več kot lani.

V nasprotju z lansko proračunsko debato, ki je konec oktobra privedla do tega, da je vlada padla, je sedanja razprava potekala brez posebnega vznemirjenja. Ob tej priložnosti je finančni minister dr. Wolfgang Schmitz napovedal, da bo vlada zaradi proračunskega varčevanja prisiljena potrditi zvišanje cen živil in drugega blaga. Dunajski listi napovedujejo, da se bodo v kratkem podražili: mleko, kruh, pecivo, sir, moka, poštna in telefonske tarife.

Podražitve nadrobno:

- 1 kilogram kruha bo za okoli 70 grošev dražji, pri tem pa bo hleb nekaj cenejši kot štruca.

- Pecivo (žemlje in podobno) bo za 4 do 5 grošev dražje.

- Moka se bo podražila od 5.15 na 5.60 šilinga za kilogram.

- Mleko bo za en šiling dražje, zato pa ostane cena surovega masla ista kot doslej.

- Sir: trde vrste bo za dva do tri šilinge dražji za kilogram.

- Poštna tarife: poštnina za pisma (tuzemstvo) bo znašala v prihodnosti dva šilinga, namesto dosedanjih 1,50 šilinga; poštnina za dopisnice bo znašala v bodoče 1,50 šilinga, doslej 1.— šiling. Tudi pisma in razglednice za inozemstvo bodo dražja; za pisma bo poštnina 3,50 šilinga (do sedaj 3.— šilinge), za dopisnice in razglednice bo znašala poštnina 2.— šilinga (do sedaj 1.80 šil.).

Občutno bo povišanje telegramov: najcenejši stané danes 5.— šilingov, v prihodnosti pa bo stal 7.— šilingov; cena za besedo se zviša od 50 na 70 grošev.

- Pristojbine za telefon in telegrame bodo za 25 odstotkov zvišane, tako bo dobil finančni minister 450 milijonov šilingov več dohodkov; eno uro telefoniranja bo stalo 16 in ne kot doslej 12 šilingov.

Tudi avstrijski kmetje so dosegli svoj cilj. Dobili so 700 milijonov šilingov za ukrepe »zelenega načrta« in precejšnjo vsoto za pocenitev pogonskega goriva.

V proračun so vnesli tudi večje izdatke za vojne žrtve (za 70 milijonov šilingov več), in večje vsote za gradnjo šol in avtoceste kot leta 1955.

v političnih krogih Washingtona dokaz, da sovjetsko vodstvo na vsak način hoče izključiti Kitajsko iz komunističnega svetovnega gibanja. V ta namen naj bi sklicali svetovno konferenco vseh Moskvi zvestih in vdanih komunističnih partij, na kateri naj bi izrekli obsodbo Kitajske kot odpadnice in izdajalke komunističnih idej.

BONN ŽELI POJASNILA OD WASHINGTONA

Johnsonov govor v petek, 7. oktobra, (izvleček tega govora je poročal Naš tednik v 41. številki, 1. stran) v New Yorku je povzročil v bonnskih vladnih krogih veliko zaskrbljenost. Johnsonova ponudba Sovjetski zvezi, da bi obojestransko zmanjšali čete v srednji Evropi, so v Zahodni Nemčiji sprejeli kot otipljiv dokaz vojne nezavzetosti in sprejema načrta poljskega zunanje ministra Rapackega.

Bonnski politični krogi so postali pozorni tudi na preostale predloge ameriškega predsednika, ki zadevajo probleme liberalizacije trgovine, potniškega prometa in druga vprašanja, ki naj bi njihova rešitev prispevala k popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom.

Na redni konferenci Straussove krščansko socialne unije (CSU), ki se je končala v ponedeljek, 10. oktobra, v Münchnu, je kancler Erhard dejal, da je določene Johnsonove zamisli »mogoče izredno pozdraviti«, nekatere pa je treba »skrbno preučiti« na podlagi izvirnega besedila, da bi »razpršili skrbi«. Po kanclerjevih besedah vzbujajo te Johnsonove zamisli vtis, da bi odvrnitev napetosti med Vzhodom in Zahodom bilo treba doseči s sporazumi, ki bi rešitev nemškega problema odložili na dan »svetega nikolice«.

Erhard je dal vedeti Amerikancem, da v sporazumu o nadomestilu stroškov za vzdrževanje ameriških čet v Zahodni Nemčiji ne bo mogoče prezreti problema vojskovanja in jedrskega zastraševanja. »Nemčija mora biti prepričana, da se more braniti z istim orožjem, s kakršnim jo bodo ogrožali,« je dejal Erhard.

AVSTRIJSKI NOTRANJI MINISTER DR. HETZENAUER O ATENTATIH NA JUŽNEM TIROLSKEM

Avstrijski notranji minister dr. Franz Hetzenauer je v pogovoru ravnatelju neodvisnega dunajskega dnevnika »Neues Oesterreich« izjavil, da italijanski očitki Avstriji, da ne prispeva k preprečevanju terorizma na Južnem Tirolskem, niso utemeljeni. Izjavil je, da so že po prvih prijetljajih poletih poslali iz vseh krajev Avstrije orožnike na italijansko mejo, da bi okrepili tamkajšnje odrede. Te sile so razpolagale in še razpolagajo ne samo s popolno gorsko opremo in z najmodernejšimi radiofonskimi napravami, temveč tudi z letalom, ki se lahko uporabljajo v goratih predelih, z dvema helikopterjema in z vozili za slabe ceste. Zaradi proračunskih težav so te sile začasno umaknili, ko je glede terorizma nastal odmor. Pri drugem valu so skušali odgovoriti s strnitvijo varnostnih sil, ki so bile na Tirolskem na avstrijsko-italijanski meji. Posledica je bila, da ni bilo moč izpolnjevati drugih normalnih nalog varnostnih oblasti, ker je primanjkovalo ljudi. Po eksploziji v Malga Sasso (ki do sedaj ni še pojasnjena) je bilo sklenjeno, da se znova strnejo z vseh drugih področij enote, izvežbane za gorsko službo. Avstrija gre do meja svojih možnosti. Seveda ne more, kakor dela Italija, poslati cele vojske na Tirolsko. Niti ni potrebno reči, da učinek te vojske ni nič drugačen od učinka naših patrolj, t. j. praktično nič. Kljub temu, da se meja nadzoruje s povečanimi silami, z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da so vse koče in vsi drugi mogoči predeli na meji stalno nadzorovani, da se vlaki, ki potujejo proti Brennerju, stalno nadzorujejo in da se zdravniki in osebje v bolnišnicah nekaterih ozemelj, kamor bi se mogli teroristi zateči, zaslišujejo v navzočnosti ranjenec, ni bilo do sedaj mogoče najti v nobenem primeru niti najmanjšega dokaza in toliko manj konkretnih sledov, ki bi potrdili italijanske trditve, češ da ne morejo ujeti teroristov, ker ti po atentatih lahko nezakazovano pribežijo v Avstrijo čez mejo.

»V zadnjih poročilih karabinjerjev,« je dodal notranji minister dr. Hetzenauer, »je bilo večkrat rečeno, da so po spopadih z orožjem našli sledove krvi v smeri proti meji. Toda nekeje bi morali te teroriste na tej strani meje, na avstrijskem ozemlju, vendarle zdraviti. Ni si moč misliti, da bi

SLOVENC

doma in po svetu

Komponist Ivan Grbec — umrl

V starosti 77 let je umrl pred kratkim v škednju na Tržaškem slovenski glasbenik Ivan Grbec.

Med obema svetovnima vojnama je komponist Ivan Grbec ustvarjal najprej doma, nato pa se je umaknil pred fašizmom v begunstvo v Jugoslavijo. Tam je v Zagrebu nadaljeval svoje glasbene študije in začel izdajati skupaj s svojim prijateljem Srečkom Kumarjem, prav tako glasbenikom, mladinsko glasbeno zbirko »Grlica«.

Tista leta je objavil med drugim svoje »Belokranjske šaljivke« in klavirsko »Sonatino« v štirih stavkih. Še bolj plodovit je postal po vrnitvi iz Zagreba. Zlagal je skladbe za otroške in mladinske zbornice in zbirke samospsev na besedila raznih pesnikov. Tako je delal tudi po drugi svetovni vojni. Med drugim je sestavil pesmarico za osnovne in nižje srednje šole. Vodil je tudi otroški pevski zbor v škednju.

70-letnica Antona Noseja

Nedavno je slavil svojo 70-letnico v Argentini Anton Nose. Jubilat je doma iz vasi Podtabor v Strugah na Dolenjskem, kjer se je rodil 21. septembra 1896. V ljudsko šolo je hodil v domačem kraju, nato pa dovršil nekaj razredov gimnazije v Novem mestu. Po vrnitvi na dom, je prevzel vodstvo krajevnega konzumnega društva. Aktivno je posegal tudi v krajevno javno življenje ter so ga občani izvolili za občinskega odbornika. Leta 1939 je od Konzumnega društva odkupil lokal ter je nato sam vodil v njem trgovino in gostilno.

Doma si je z Marijo Rusovo iz Čadeža v Strugah ustvaril srečno družinsko življenje, ki ga je Bog blagoslovil z dvanajsterimi otroki, od katerih jih živi še deset. Dva otroka mu je požrla kruta vojna. Leta 1945 je moral on in njegov sin Maks po sili razmer iz domovine, vsi ostali živijo z materjo v Sloveniji. Tri leta je živel v Italiji, nato pa je prišel leta 1948 v Argentino, kjer je dobil takoj službo v ministrstvu za javna dela. Dodeljen je bil delovni skupini, ki je tedaj gradila na Ezeizi novo mesto Gral Belgramo. Anton Nose je še danes aktiven delavec v tej službi.

Po pripovedovanju drugih je jubilat značajan mož. Je to tih, zvest in skromen človek, ki je zmerom pripravljen storiti vse za blagor bližnjega in za pošteno slovensko stvar. V njem ni žal besede, ne obrekovanja, ne opravljanja. Z ljubeznijo govori o vsem in ljubezen do drugega spremlja njegovo delo, zlasti pa še delo do družine, ki živi ločena od njega v domovini.

Marija Piciga iz Dekanov

V Dekanah živi verjetno najstarejša ženska v Slovenski Istri Marija Piciga, ki ji domačini pravijo »Marinerka«. Zdi se, da je Marija dobila ta vzdevek po svojem možu, ki je pod Francem Jožem služil vojaški rok kot mornar. Marija Piciga ima že 96 let, saj je bila rojena 2. februarja 1870, vendar je še dokaj čila in zdrava. Rada zahaja na obisk k znancem v vasi, pripoveduje o svojih doživljenjih, se zanima za dogodke v vasi in po svetu ter bere časopise. Vse svoje življenje, dokler je pač mogla, je delala na kmetiji, in ni ji bilo prav lahko.

Prvi mož ji je umrl že nekaj let po poroki, spet se je poročila, drugi mož pa ji je umrl leta 1924 zaradi posledic vojne, po njem pa vdova ni prejemala in ne prejema nobene pokojnine. Umrla so ji tudi vsi štirje otroci in zdaj že več let živi pri svoji nečakinji Mariji Cupin.

Nagrajena slovenska dijakinja na Goriškem

V Miljah na Goriškem so pred kratkim zaprli razstavo umetniških del, ki so jih izdelali učenci ljudskih in dijaki srednjih šol. Komisija je ocenila najboljša dela in nagradila tudi dijakinjo goriške srednje šole Mučič Ado, ki je dosegla tretje mesto v oddelku C. Mučič Ada je učenka pri profesorici risanja Frankovi.

teroristi imeli blizu meje v vsaki dolini zdravniške, ki bi jih skrivali. Lahko pa se domneva, da so Italijani v mnogih primerih streljali enostavno iz nervoznosti in da so si izmislili »sovražnike«, pogostoma samo »sumljive sence«, da so streljali proti sovojakom in pripisali sledove krvi »teroristom«, ali tudi da je eden ali drug »spopad z orožjem« plod fantazije italijanskih vojakov ali policajev, ki želijo dobiti posebne nagrade.

Na koncu je naš minister izjavil, da noče s tem zmanjševati zločinskega terorizma na Južnem Tirolskem. Vendar pa je treba novice, ki prihajajo iz italijanskih virov in jih dejstva ne potrjujejo, temeljito proučiti.

24. OKTOBER — DAN ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV:

Ob 21-letnici OZN

Številni narodi podpirajo miroljubna prizadevanja in gospodarsko pomoč svetovne organizacije

Letos v jeseni, 24. oktobra, bo Organizacija združenih narodov stara enaindvajset let, to je, postala je polnoletna ter lahko gleda mirno nazaj na svoja otroška in mladostna leta, v katerih je ta svetovna organizacija na različne načine in v kritičnih dobah prav modro služila svojim članom.

Organizacija združenih narodov je do danes dokazala, da je mednarodno družabništvo skoraj 120 narodov dejansko zmogni pospeševati mir in varnost na svetu s pogajanjem, poravnavo in državnopravnimi načeli. Združeni narodi pa so dokazali tudi svojo sposobnost, da so zmogni prinesiti človeštvu blagostanje vsega sveta.

Pred petimi leti je Organizacija združenih narodov določila šestdeseto leto za desetletje razvoja. Tedaj se je svetovna organizacija obrnila na vse svoje države članice s pozivom, da bi se zavzele z dolgoročnimi prizadevanji zatirati uboštvo, lakoto in bolezni, da bi tako ustvarili dvema tretjinama dežel v razvoju človeka vredne življenjske okoliščine. V svojem enaindvajsetem rojstnem letu je Organizacija združenih narodov v sredi teh nalog, ki jih podpirajo izdatno narodi svobodnega sveta, vključno večina nebloksovskih dežel.

»Mednarodno sodelovanje ni le neka ideja ali ideal, to ni več samo teoretičnost (akademsko), marveč pristno živo dejstvo,« je dejal pred kratkim ameriški predsednik Johnson, ki trdno gradi na to, da moramo izrabiti vsako možnost sodelovanja, ki vodi k svetovnemu miru in razumevanju med narodi in ljudstvi sveta.

Za ohranitev miru se je Organizacija združenih narodov do sedaj posluževala mnogovrstnih sredstev in metod, pričeni z vpeljavjo enega nadstrankarskega posredovalca do postavitve mednarodne vojske za obrambo kake dežele, kot je bilo to v primeru Koreje. Kakršna sredstva so do sedaj uporabili, stroške za to so nosile visokorazvite industrijske države svobodnega sveta. Tako so na primer prispevale Združene države Amerike leta 1964 vsoto 6,5 milijard dolarjev za vzdrževanje vojske Organizacije združenih narodov na Sinajskem polotoku, ki stane Organizacijo združenih narodov letno 19 milijonov dolarjev. Istega leta so plačale Združene ameriške države nadaljnjih 5,5 milijard dolarjev, ko je vojska svetovne organizacije posegla v Kongo, kar je povzročilo od sredine leta 1960 do 1964 381 milijard dolarjev skupnih stroškov, od katerih so Združene države Amerike plačale 132 milijonov dolarjev.

Vojska Organizacije združenih narodov je posegla tudi v ciprsko krizo, ki še danes traja. Ko je varnostni svet svetovne organizacije leta 1964 določil vojaške enote za Ciper, se je zanje odločilo trideset držav svobodnega sveta, med njimi tudi Avstrija, hkrati pa se je teh 30 dežel obvezalo,

da bodo pomagale tudi drugače pri reševanju ciprskega vprašanja. Znano je, da vrši na Cipru svojo misijo še dandanes avstrijski sanitarni oddelek v okviru enot Organizacije združenih narodov. V nasprotju k tem povečini prostovoljnim prispevkom držav svobodnega sveta za miroljubne operacije Zdr. narodov, pa dežele vzhodnega bloka niso dale niti predpisanih niti prostovoljnih dajatev za to.

Istočasno s prizadevanjem svetovne organizacije za ohranitev miru v vojnih področjih sveta, pa poteka križarski pohod za izboljšanje življenjskih razmer po celem svetu, ki jih vršijo deloma posebne ustanove in posebne organizacije Združenih narodov. Najznačilnejša znamenja za delovanje Združenih narodov v službi človeštva so zdravniki in medicinske sestre svetovne zdravstvene organizacije in organizacije otroške pomoči, poljedelski tehniki prehrabnih in poljedelskih organizacij in gradbeni inženirji, katerih razvojne načrte finansira Svetovna banka. Ni bilo nekoč rečeno zastoj, da največji upi za mir in pravico celotnega človeštva ne zavisijo morebiti toliko od političnega delovanja Organizacije združenih narodov, kot od dela onih brezštevilnih izvedencev po vaseh in džunglah. Delovanje teh strokovnjakov v službi Organizacije združenih narodov je našlo simbolično priznanje leta 1965 ko je norveški parlament podelil organizaciji otroške pomoči Nobelovo nagrado za mir.

Prav važna ustanova Organizacije združenih narodov, ki so jo poklicali v življenje že pred petnajstimi leti, je razširjeni program tehnične pomoči (EPTA), ki igra pri gospodarskem pospeševanju po vsem svetu vodilno vlogo. Nad 150 dežel in ozemelj je dobilo v okviru tega programa pomoč, 13 tisoč strokovnjakov je poslalo 90 držav in 30 tisoč štipendij so razdelili za študij v 120 deželah. Ta program so finansirali na popolnoma svobodni podlagi, pri čemer je najboljši dokaz za uspeh dejstvo, da so zbrali med leti 1950 pa do konca leta 1964 od 108 darovalcev članic držav preko 450 milijard dolarjev. Okoli 40 odstotkov prispevkov so dale Združene države Amerike, ki so na primer 1966 obljubile skupno vsoto 65 milijonov dolarjev za razširjeni program tehnične pomoči in posebni sklad Organizacije združenih narodov, ki se v glavnem bavi z osnovnim raziskovanjem za gospodarski razvoj. Skupno z Združenimi državami Amerike nosijo glavno breme stroškov industrijske dežele svobodnega sveta; tako so darovali na primer: Velika Britanija 12 milijard dolarjev, Švedska 13 milijard dolarjev, Kanada je dala skoraj 9 milijard dolarjev, medtem ko je darovala Sovjetska zveza v primerjavi z zgoraj omenjenimi državami le tri milijone dolarjev.

Ena izmed prvih na seznamu mednarod-

nih ustanov, ki stalno pomaga številnim deželam, je pomožna organizacija za palestinske begunce, tako imenovana UNRA (Uprava združenih narodov za pomoč in obnovo). Do konca leta 1965 je prispevalo 74 dežel v skupni vrednosti 516 milijonov dol. za en milijon arabskih beguncev. Samo dve komunistični državi sta se udeležili te pomožne akcije: Kuba v enkratnim darom 50 tisoč dolarjev in Jugoslavija s skupnimi prispevki 526 tisoč dolarjev. Glavni nosilec bremena Uprave združenih narodov za pomoč in obnovo so bile ponovno kot običajno Združene države Amerike s 375 milijonov dolarjev.

Zakaj sodelujejo dežele svobodnega sveta tako živahno pri vsem tem miru služecem in blagostanje prinašajočem programu Organizacije združenih narodov? Razlog je iskati v spoznanju, da moremo doseči mir in napredek za boljše življenje vsega človeštva samo z mednarodnim sodelovanjem. Organizacija združenih narodov in njene posebne organizacije nudijo možnost takega mednarodnega sodelovanja, kajti samo to lahko ustvari človeštvu boljši svet.

V govoru na glavnem zborovanju Organizacije združenih narodov, dne 17. decembra 1963, je potrdil predsednik Johnson ameriško priznanje k ohranitvi in jačenju svetovnega miru. Tedaj je ameriški predsednik dejal: »Mir je pot tisočev milj, pri čemer mora biti storjen vsak posamezni korak... Vsak človek in vsaka država, ki si želi miru in mrzi vojno in ki je pripravljen voditi boj zoper lakoto in bolezni, nevednost in revščino, bo našel Združene države Amerike na svoji strani.«

Avstrijski knjižni teden 1966 v Celovcu

Ob priliki 19. avstrijskega knjižnega tedna bodo tudi letos odprli v četrtek, dne 23. oktobra, ob 10.30, dopoldne v slavnostni dvorani Trgovske zbornice v Celovcu »Razstavo knjige«.

V teku knjižnega tedna bodo na sporedu dnevno vsakovrstne prireditve, kot na primer: branje pesnikov in pisateljev, predavanja, literarni quiz, pogovor »podij« o predmetu »Problematika sodobne književnosti« (Problematik der modernen Literatur) itd.

S tednom knjige bo tesno povezana tudi razstava akademskega slikarja Huberta Wilfana.

GLEDALIŠČE

PETEK, 21. oktobra, ob 19.30: »Traviata«, opera Giuseppa Verdija; 4. predstava za Fabonma in GWG-petek; 3. predstava za GWK-petek; 2. predstava za podčeljski petkov abonma.

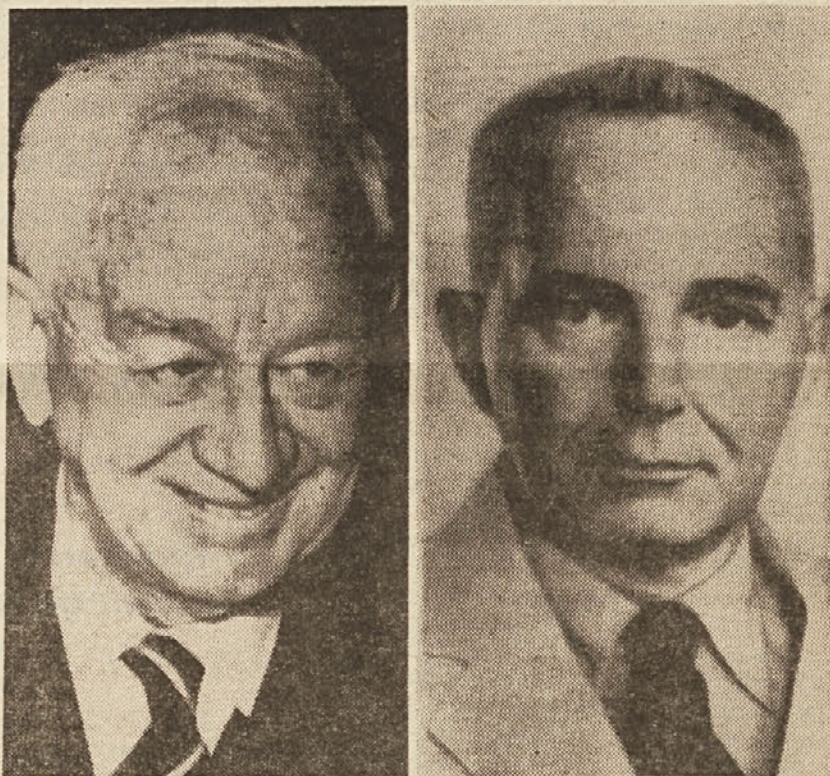
SOBOTA, 22. oktobra, ob 19.30: »Ples v Savoju«.

NEDELJA, 23. oktobra, ob 15. uri: »Paganini«, opereta Franza Leharja.

TOREK, 25. oktobra, ob 19.30: »Traviata«, opera G. Verdija; 1. predstava za mladinski B-abonma.

SREDA, 26. oktobra, ob 19.30: Die Fleidermause (Netopir). opereta Johanna Strauba.

ČETRTEK, 27. oktobra, ob 19.30: »Gledališče na poskusnem odru« v dvorani za vaje: Ein Flaschenreich für die Erde in »Die Seipenne«.

Nobelova nagrada za zdravnike — raziskovalce raka

Nobelova nagrada za medicino je bila podeljena na dvema ameriškima profesorjema za pionirsko delo na področju raziskovanja raka. 87-letni patolog Peyton Rous iz newyorškega Rockefellerjevega inštituta je prejel odlikovanje za odkritje, da gotovi virusi povzročajo raka, predvsem levkemijo (belokrvnost); 66-letnemu Charlesu B. Hugginsu iz chikaške univerze je bila podeljena nagrada na

osnovi njegovega dela o zvezi med hormoni in rakom.

Oba učenjaka bosta dobila vsak polovico nagrade v znesku 300 tisoč švedskih kron, to je 1,5 milijona šilingov.

Na levi Peyton Rous, na desni pa Charles B. Huggins.

V morju, na soncu in v dežju

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

Na dušnopastirskem tečaju v Trizimu

Zamejski slovenski duhovniki, torej duhovniki, ki bivajo in delujejo izven Jugoslavije, prirejajo že več let sem vsako leto dušnopastirski tečaj. Ta se vrši menjaje v videmski ali tržaški ali goriški ali celovski škofiji. Lani je bil ta tečaj v Celovcu, letos pa je bil od 21. do 23. avgusta v Trizimu (Tricesimo) ne daleč od Vidma (Udine). Iz Lovrana smo se ga udeležili štirje koroški počitničarji.

Pot iz Lovrana do Trizima je dolga okoli 200 kilometrov, zato smo se odpravili tisti ponedeljek že takoj dopoldne v dveh avtomobilih. K šentjakobskemu gospodu sem prisedel jaz, kapelski pa je imel za tovariša šmarjškega. Oblačno je bilo nebo, zato pa ni nič vroče, ko smo drveli skozi Istro. Razgledovali smo se po precej enolični kraški pokrajini, kjer v skalnatih tleh raste le grmičevje in so njivice v globljevih zavarovane s kamnitimi zidnimi ograjami, da močna burja ne odnese še tiste uboge prsti, kjer more rasti koruza ali ječmen in vinska trta. Od nekdanj že je bilo tu življenje trdo, a prebivalci so tega vajeni in bolj skromni kakor mi razvajenci

v dobrih krajih. Mnogo Istranov pa je vedno odhajalo v svet s trebuhom za kruhom.

V Kozini smo opoldne »tankali«, a tudi sebi privoščili oddiha in okrepitev. Bili smo dobro postreženi in cene so v primeru z našimi zelo zmerne. Nekaj kilometrov za Kozino smo prekoračili jugoslovansko-italijansko mejo brez dolge zamude. Pomalem je okolica dobivala prijazno lice: več drevja, nasadov in hiš. Trst smo pustili ob strani. Šentjakobski gospod Andrej si je hotel ogledati farni dom v Bazovici, pa sva bila že davno mimo, ko se je na to spomnil. Pustili smo za seboj lepo ležeče Opčine in nato Tržič (Monfalcone) in zavili na novo avtocesto. Na postajališču smo prejeli neki papir, ki ga bo treba ob koncu te posebne avtoceste oddati. Na tej ravni in gladki cesti je moj gibčni šofer pokazal, kako hitro zna biti njegov Ford-Cortina. Vozil je z brzino 100 kilometrov. Tovariša sva pustila daleč zadaj; mala okvara v avtu ju je še bolj zamudila.

Pred Vidmom je konec avtostrade. Tam je treba za vožnjo po njej plačati pristojbino 325 lir, v šilingih je uslužbenec zahte-

val 15 šilingov in jih tudi dobil. Najina tovariša sta pomotoma italijanski quindici smatrala za petdeset in toliko tudi plačala. Zviti mož se je za njima gotovo v pest smejal in 35 šilingov lepo spravil v svoj žep.

Tricesimo leži ob cesti v smeri proti Trbižu. Kažipoti v mestu so naju napatili na pravo cesto. A kje v Tricesimu najti dom duhovnih vaj, kjer bo zborovanje? Čudil sem se šoferju, kako je bistroumno uganil, kje bi za drevjem mogel biti. Zavil je po senčnati poti na hribček in potem od nove cerkve skozi vhod starega grajskega obzidja na prostorno dvorišče. Bila sva na cilju.

Tricesimo je lep kraj v furlanski ravnini, krono njegovo pa bi smeli imenovati dom duhovnih vaj na višini. Stari zidovi z okroglim stolpom in strelnimi linami kažejo, da je že pred stoletji stal tukaj kastel (grad). Novejše grajsko poslopje je nudilo obsežne prostore kakemu grofu. To posestvo je zdaj last odbora katoliške akcije, ki ga je priredil v svoje namene. Prejšnje velike grajske hleve so podrli in na njihovo mesto pozidali veliko enonadstropno hišo s sobami. Domnevam, da jih je okoli 50 do 60, razen tega pritlikline in velika dvorana za zborovanja. Grad stoji nekoliko višje. Poleg njega je stara grajska kapela, ki je še tudi zdaj v rabi. Je pa tudi v gra-

du samem še večja kapela z več oltarji. Iz nje stopiš v prostrano dvorano, ki hrani ob stenah starinsko pohištvo. To je bila nekoč viteška dvorana. Druga dvorana poleg nje nam je služila kot jedilnica. V spodnjih prostorih je hišni bar, kjer se udeleženci tečajev lahko oddahnejo in kupijo kako krepčilno kapljico.

Mene je posebno zanimala nova cerkev, stoječa na planoti pred gradom. Zgrajena je bila v zadnjih letih in je posvečena Mariji misijonarki, zavetnici misijonov. Zidovi so iz svetlorjavega marmora ali pa so le oglajeni kamni. Mnogi teh kamnov nosijo ime dobrotnikov, ki so prispevali h gradnji. Kamnita cerkev bi hladno vplivala, pa jo oživlja svetloba, ki prihaja skozi barvna okna. Tudi na vse oltarje sije od zgoraj dnevna svetloba. Maševal sem obkrat pri oltarju sv. Pija X., čigar beli kip v nadčloveški velikosti stoji na oltarju. Ali je iz marmora ali samo iz mavca, nisem mogel ugotoviti. Romarji prihajajo očitno v velikem številu. Za njihova vozila je pripravljena prostrana ravnica med gradom in cerkvijo.

Na tečaju se nas je zbralo okoli 80 duhovnikov, skoro z vsega sveta. Celo Avstralija je bila zastopana z dr. Mikulo, Argentina, Združene države in Kanada, Švedska,

(Nadaljevanje na 5. strani)

Z ODDAJO NISMO SOGLASALI

Z radijskim programom za 10. oktober, ki je bil v času slovenske oddaje, nismo bili zadovoljni. Skoro ves povezovalni tekst je bil v nemškem jeziku, le ob koncu je režiser zavrtel star trak z besedilom Milke Hartmanove. Zdi se nam, da je tudi uvodna pesnitev motila celotni značaj oddaje.

KMETIJSKO-GOSPODINJSKA ŠOLA v št. Rupertu pri Velikovcu, ki jo vodijo šolske sestre, bo pričela s poukom 3. novembra 1966. Gojenke morajo biti v šoli vsaj dne 2. novembra. **Uprava šole**

Osmošolci Slovenske gimnazije vabijo na

PRIREDITEV,

ki bo v nedeljo, dne 23. oktobra, ob treh popoldne (15. uri) v farnem domu v Dobri vasi; ob pol osmih zvečer (19.30) v farni dvorani v Vogrčah.

Zabavali vas bodo: fantovski zbor, tamburaški zbor, godci in še marsikaj veselega.

Prisrčno vabljeni!

Sv. maša za † prelata Blümla

V četrtek, dne 27. oktobra 1966, bo v stolni cerkvi v Celovcu, ob 9. uri popoldne skupna sv. maša za pokojnega mil. g. prelata dr. Rudolfa Blümla k tridesetemu dnevu njegove smrti.

Verniki so vabljeni, da se udeležijo te božje službe, s katero hočemo izkazati hvaležnost blagemu pokojnemu za vse njegovo požrtvovalno delo med nami.

SVEČE

(Še enkrat osmošolci pri nas)

Kakor je Naš tednik že poročal v številki 40, je bila velika Adamova dvorana ob obisku naših osmošolcev polna občinstva, in upamo, da so bili tudi dijaki zadovoljni z nami. Naši ljudje radi obiskujejo slovenske prireditve, to je pokazala tudi udeležba, ko je Slovenska gimnazija pred leti priredila v kino-dvorani na Bistrici v Rožu pevski koncert, samo žal, da se take prireditve redko kdaj pri nas priredijo. Želimo in upamo, da bi se tudi pri nas zopet pojavil kak »Ruprecht«, da bi se naš oder zopet oživil, kajti moški pevski zbor je že pokonci in prepričani smo, da bo naš »Toni« že spraval ta zbor v stari običajni tir.

RADISE

(Dan starih)

V nedeljo, 9. oktobra, smo obhajali »dan starih« najprej v cerkvi pri službi božji in nato v gostilni pri Mežnerju imeli malo gostijo, kjer so si v veselem razpoloženju privezali svoje duše.

Tako je lepo in prav, da se tudi stari malo poveselejo in da se ne počutijo, da so odveč na svetu. Vinska kapljica je menda tako učinkovala v njihovih osivelih glavah, da so se začeli celo objemati in s tem pokazali, da se tudi oni znajo »fletno« imeti in da imajo tudi še svoje muhe.

Vse to je pripravila in plačala občina, za kar ji vsa čast in hvala.

Ob tej priliki pa moramo na nekaj opozoriti, da smo pogrešali sprejema in pozdrava v domačem slovenskem jeziku in to tem bolj, ker med navzočimi ni nobene, ki bi bil druge narodnosti; nekateri sploh slabo obvladajo nemški jezik.

Upamo, da bodo občinski možje drugo leto to tudi upoštevali, in se ne sramovali slovenskega jezika. **Radišan**

LEDINCE

Dolgo je že, odkar so se bralci iz naše občine zadnjič oglasili v Našem tedniku. Sedaj je sezona mimo in večina je ugotovila uspeh ali neuspeh preteklega poletja. Življenje pri nas poteka zopet v normalnem tiru.

Gotovo še ni vsem znano, da je naša občina odprla otroški vrtec. Nadalje so naši šolarji z začetkom novega šolskega leta pričeli pouk v novem šolskem poslopiju, katero še ni uradno otvorjeno. Staro šolo je prodala občina deželni vladi, ki bo iz nje napravila poletno okrevališče (Erholungsheim) za otroke.

V letošnjem poletju so asfaltirali tudi gotovo najdaljšo občinsko pot, ki jo imamo, in veže Malnice, Brezje, Ravne in Spodnje Goriče. Izgraditev tega dela so občani omenjenih vasi že dolgo težko čakali. Z gradnjo te ceste se je tudi gospodarska

Pri nas na Koroškem

Naši kandidati za občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško:

Za Deželno kmetijsko zbornico:

Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu pri Pliberku;
Tone Krušič, pd. Rupej v Velinji vasi Bilčovs;
Ludvik Lesjak, pd. Postranjak na Bregu pri Rožeku;
Janez Wutte, pd. Urank v Veselah pri Škocijanu;
Lojze Gregorič, pd. Omer v Mali vasi pri Globasnici;
Franc Isop, pd. Leben v Gorinčičah, St. Jakob v Rožu;
Janez Kuchling, pd. Hauzer v Striholčah, Važenberk;
Franc Roblek, pd. Pušlec na Šajdi v Selah;

Za odbore okrajnih kmečkih zbornic:

Velikovec:

Ignac Domej, pd. Zgonc v Rinkolah, Pliberk;
Miha Slugovc, pd. Plešovnik v Lancovi, Škocijan;
Janez Kuchling, pd. Hauzer v Striholčah, Važenberk;
Gregor Kristof, pd. Frin v Dvoru, Bistrica nad Pliberkom;
Štefan Kordež, pd. Kukman v Mali vasi, Globasnica;
Joško Golavčnik, pd. Golavčnik v Zagorju, Žitara ves;
Jože Urank, pd. Kavh v Encelni vasi, Galicija;
Franc Hašej, pd. Cunder v Kokju, občina Dobrla ves.

Celovec:

Tone Krušič, pd. Rupej v Velinji vasi, Bilčovs;
Valentin Waldhauser, pd. Podnar v Slovenjem Plajberku;
Janko Schöttl, pd. Žaborc na Rutu pri Hodišah;
Janez Korenjak, pd. Jančič v Trebljenjah, Šmarjeta;
Janko Tolmajer, pd. Podrznik v Spodnjih Rutah, Radiše;
Andrej Kunčič, pd. Klemenjak v Psinji vasi, Svetna ves;
Tomaž Koban, pd. Šmon v St. Gandolfu, Kotmara ves;
Foltej Goričnik, pd. Kniežnik v Glinjah, Borovlje;

Beljak:

Pavel Sima, pd. Leben v Pulpačah, Loga ves;
Anton Galob, pd. Pavlin v Goričah, Bekštanj;
Florijan Krištof, pd. Harej v Dragožičah, St. Jakob;
Janko Lepušič, pd. Fugar na Ravnah, Ledince;
Jože Schnabl, pd. Štuc v Draščah, Straja ves;
Ludvik Lesjak, pd. Postranjak na Bregu pri Rožeku;
Jože Štornik, pd. Štornik v Lešah, St. Jakob v Rožu;
Jože Winkler, pd. Matevž v Vudmatu, Rožek.

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV

bo priredila pevski koncert.

Pel bo pod vodstvom Marka Muniha

Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane

umetne in narodne pesmi

v nedeljo, 6. novembra 1966 ob 14.30

v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Vsi prijatelji naše pesmi in lepega petja prisrčno vabljeni.

Odbor Z P D

zmogljivost teh vasi precej izboljšala. Najbrž bodo te idilično ležeče vasi v bodočnosti imele več koristi od tujskega prometa kot do sedaj. Upajmo, da prebivalci teh vasi ob napredku ne bodo na to pozabili; kot so že mnogi v naših krajih, da kljub vsemu spoštovanju pred gostom ne smemo pozabiti svojo vero in materin jezik.

Na tem mestu naj citiram gosta-akademika iz Bonna v Nemčiji, ki že leta prihaja s svojo družino v naše kraje na dopust in ljudi opazuje. Dejal je: Ne morem razumeti nekatere tukajšnje prebivalce, da so tako neznačajni, da se sramujejo svojega verskega prepričanja in materinskega jezika. On sam bi bil vesel, če bi se mogli njegovi otroci na državne stroške naučiti kak slovenski jezik.

Naša farna družina priredi vsako leto svoje romanje. Letos so si izbrali za cilj Staro Goro v Italiji. Domov pa so se peljali čez Bovec, Podkoren, Korensko sedlo in Pečnico.

Romanje je bilo zelo lepo in se č. g. župniku za ves njegov trud najlepše zahvaljujemo.

SMIHEL NAD PLIBERKOM

(Dan starih)

Pred nekaj dnevi sem srečal na cesti priletno ženko, ki je s palico hodila. Rekel sem ji, da bo v nedeljo »dan starih« in se bomo spet zbrali kot že lani vsi kruljavi in slinavi. Pa je ženska s palico tako uda-

rila: »Jaz nisem slinasta in tudi nikoli ne bom«. Le s težavo sem jo potolažil, saj je bila samo šala in ni bilo tako hudo mišljenje. Sicer pa, kaj češ, z našo lepoto se vendar ne moremo več tako postavljati, kot bi morda kaka stara nališpana dama še hotela!

In tako smo se res zbrali v nedeljo, 9. oktobra, najprej v cerkvi, kjer sta imela gospod kaplan sveto mašo in gospod dekan pridigo. Potem so nas prijazne dečle spremile k Šercerju in nam postregle z zares dobro kavo in ne s kako en dan prej skuhano čorbo. Tudi pecivo in fina pogajača sta bili na mizi, pa še po vrhu zlata kapljica. Pa zares, v današnjem času, ko gleda mladi svet na stare ljudi precej po strani, je vse hvale in zahvale vredno, kar so v nedeljo dečle za nas dobrega in ljubega storile.

Ko pa je muzika začela svirati, smo nerstirno čakali, da se bodo stari možakarji vzdignili in se s svojimi nekdanjimi dečlami malo zasukali. A niso se ganili, tudi ne, ko so jih gospod dekan z veliko zgornostjo hoteli pokonci spraviti. Starci se niso premaknili in so sedeli na svojih stoli kot apostoli pri mizi. To je bil res škandal!

Zato pa vsa čast in zahvala obema starima Lizi in Mojci, da sta zarajali in nas v dobro voljo spravili. Rajali sta sicer dolgo, a tako žalostno sta gledali, da sta se mi v srce zasmilili. Nekdanji kavalirji ju

Msgr. Lojze Škerl škofov vikar tržaške škofije

V torek, 11. oktobra, je stopil v veljavo koncilski odlok o pastirski službi škofov. Ta dan je izredno važen za versko življenje slovenskih vernikov tržaške škofije. Gospod nadškof je namreč imenoval msgr. dr. Lojzeta Škerla, stolnega kanonika, za škofovega vikarja in mu naložil skrb za slovenske vernike v škofiji. To mesto predvideva koncilski odlok o službi škofov v točki 27, kjer je rečeno: »V škofijski kuriji ima prvo mesto služba generalnega vikarja. Kadar pa to zahteva pravilno vodstvo škofije, da more škof imenovati enega ali več škofovih vikarjev, ki imajo po samem pravu na določenem delu škofije ali pri določeni vrsti opravil ali glede vernikov določenega obreda tisto oblast, ki jo obče pravo daje generalnemu vikarju.«

G. nadškof je tržaškim duhovnikom novega škofovega vikarja predstavil na pastoralni konferenci v semenišču. Imenova-

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali nekaj dopisov odložiti za drugič. Cenjene dopisnike prosimo, da nam to oprostijo.

Uredništvo

nje so vsi duhovniki toplo pozdravili. Posebno navdušeno so ploskali, ko se je msgr. Lojze Škerl zahvalil za imenovanje, se priporočil za molitev in prosil za sodelovanje.

Msgr. Škerlu k visokemu in odgovornemu imenovanju tudi koroški Slovenci iskreno čestitamo. Radi bomo zanj molili, da bi ga Bog vodil pri iskanju primernih poti za uspešno organiziranje dušnopastirskega dela med našimi ljudmi.

Zares naglo in z veliko uvidevnostjo je uresničil tržaški g. nadpastir navodila končila, medtem ko se na Koroškem borimo šele za priznanje materinega jezika pri ve-rouku.

ST. JANŽ V ROŽU

Mimilo je poletje, v katerem tudi pri nas vedno bolj čutimo tujsko sezono; saj že kar precej tujcev izbere naš mirni in vendar od jezer ne preveč oddaljeni kraj za svoj letni počitek; poleg tega pa postaja rožanska cesta, ki je skoro v celoti vzdolž meje lepo zgrajena, obenem pa najlepša zveza med Celovcem in italijansko mejo, vedno bolj prometna. Upamo, da bomo v jesenskih in zimskih mesecih zopet bolj postali zavzetni za tradicionalno kulturno delo: za igre, petje, tamburanje in podobno. Naši športniki pa se že nekaj tednov prav pridno udeležujejo v nogometu, saj so letos sestavili kar dvoje moštev s skoraj samimi domačini.

V nedeljo konec septembra nas je zopet obiskal g. Zaletel s svojimi lepimi slikami in zanimivim predavanjem o Indiji. Tokrat nam je kazal že v drugič (drugi del), kako revno je življenje v tej pravljici deželi (Indija-Koromandija). Kako zanimivo je bilo to predavanje, je pokazala tudi velika udeležba. Marsikdo je prišel do zaključka: pri nas v Evropi niti »ne vemo, kako nam je dobro!

Minulo nedeljo pa smo v okviru občinskega in cerkvenega praznovanja »Dneva starih« povabili naše stare in priletne farane in občane (tudi iz Svetne vasi) k Tišlarju na skromno počastitev. Okrog 70 se jih je odzvalo povabilu in ob dveh popoldne, kakor je bilo napovedano, je naš g. župan Jakob Weiss iz Podsinje vasi otvoril prireditev in pozdravil navzoče, jim čestital k njih prazniku in jim želel prijetne ure in mnogo razvedrila. Skoro dve uri je trajala prireditev z zelo pisanim sporedom. Besedo spremljave, napovedi in skrb za dobro voljo in smeh je imel v prvi vrstni znani šaljivec Rudnigger, ki je s svojimi izvirnimi šaljkami pripravil mnogo zabave, za prijetno razpoloženje je skrbela tudi godba »Veselih Rožancev« iz Slov. Plajberka, mešani zbor Kat. mladine je v

(Dalje na naslednji strani)

pa še gledati niso hoteli; prej, ko sta bili še »zauberni«, so pa se pulili zanje na plesih, sedaj, ko sta že sivi in zakumrani, sta pa zavrnili! Al, zato sta Liza in Mojci tako žalostno gledali, ko sta rajali. To boli! Ja, ja nehvaležnost je plačilo sveta!

Tako so minile urice skupnega veselja in vzeti smo morali slovo od ljubih dečel. Silno žal pa nam je bilo, da gospoda Nandaja nismo imeli v svoji sredi. Joj, kako bi dvorana oživel in zagrmela, če bi bil med nami. Res, žal nam je, da ga ni bilo.

Podžupan Mirko Kumer govori našim kmetom

V petek, dne 14. oktobra, je bilo v Delavski zbornici v Celovcu zborovanje „Skupnosti južnokoroških kmetov“. Na zborovanju je spregovoril tudi nositelj liste pri volitvah v „Deželno kmetijsko zbornico g. podžupan Mirko Kumer. Dejal je:

»Pet let je minilo, odkar ste me izvolili v Deželno kmetijsko zbornico in Okrajno kmečko zbornico Velikovec. V Celovcu sem vas zastopal pol dobe sam, pol dobe pa dr. Mirt Zwitter. V Velikovcu pa ravno poteka doba mojega zastopstva.

Na prvem občnem zboru Deželne kmetijske zbornice v Celovcu smo volili predsednika. Po posvetovanju s tajniki naših kmečkih organizacij sem oddal svoj glas za sedanjega predsednika tudi jaz. Potem sem se oglašal k besedi in kratko nagovoril občni zbor. Povedal sem, da smo južnokoroški kmetje pripravljene konstruktivno sodelovati pri napredku kmetijstva v deželi, imamo pa svoje narodnostne posebnosti, ki naj bi bile pri delovanju zbornice upoštevane. Glavna naša zahteva je ravnopravnost, za vse enako, brez razlike narodnosti.

Predsedstvu sem pismeno izrazil željo, da želim biti zastopan v strokovnih odborih, ugodili so moji želji in me poklicali v živinorejski in rastlinski odsek. Ti odseki so imeli seje po večkrat na leto. Redno sem se jih udeleževal in vedno napeljeval pogovor na naše posebnosti in koristi. Važni so bili pogovori o menjavi pasem goveje živine, o priznanju hibridov (križancev) v kokošeriji in pospeševanju konjereje pri malem kmetu. Glavno skrb pa se je posvečalo zasiguranemu odkupu in izvozu pitanih govedi, prašičev in kokoši.

V rastlinskem odseku je bilo težišče posvetovanj na akcijah preusmeritve. Ne več dajati posamezniku sladkorčkov v obliki malih subvencij (podpor), ampak kmete združiti v skupnosti in jih preusmeriti v strokovno izpopolnjevanje: v gorah na živinorejo, v dolini pa poleg ostalega na pridelovanje, ali krompirja ali koruze za krmno prašičev. Pri preusmeritvi se dobi izdatna podpora na vse preukrepe, ki so v tej zvezi potrebni. Ker je preusmeritvenih

tu« vse premalo, da bi mogli kmetijstvo v doglednem času povsod v deželi preusmeriti.

Občni zbori Deželne kmetijske zbornice so bili bolj redki. Po dvakrat na leto ali pa še ne. Vedno sem se oglašal in posebno v proračunski debati zahteval podpore iz zborničnih sredstev za gojenke naših gospodinjskih in gojence naših kmetijskih šol. Pri podporah naj vlada enakopravnost, naj so tudi doklade za zbornico za vse enako predpisane. Ko so nastavili vaške pomočnice, sem zahteval, da morajo te znati v naših krajih oba deželna jezika. Saj imajo opraviti s predšolskimi otroki, ki se nemšičine še niso naučili. Temu so ugodili in izšolali tudi dekleta z našega ozemlja.

Pa ne samo za enakopravnost pri dodeljevanju materialnih dobrin sem se potegoval. Enakost naj bi vladala tudi pri dodeljevanju duhovne hrane. Zbornica je zgradila Kmetijsko ljudsko visoko šolo (Bäuerliche Volkshochschule v Krastovicu pri Celovcu). Zahteval sem, da mora imeti tam enake pogoje tudi naša kmečka mladina za nadaljnje šolanje. To mi je predsednik tudi obljubil samo predavatelj bi morali imenovati svoje. Potem bi se mogli naši absolventi in absolventke in druga podeželska mladina tam izpopolnjevati in usposabljeni za javne zastopnike v občini, krajevnih odborih in pri našem združenstvu. To bo stvar bodočnosti, da to tudi res izvedemo.

Ko sem se zavzemal za ustanovitev pre-

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

splošno zadovoljstvo zapel vrsto pesmi, igralska skupina pa je zelo lepo podala šaljiv prizor: »V čeburu«. Resno besedo je izrekel domači g. župnik. Po končani prireditvi pa so dekleta napolnila mize s prijetno dišečo pečenko in drugimi dobrotami, katere je pripravila naša občinska uprava našim »jubilarom« na čast. Pri dobri volji, ki je proti koncu izvenela v splošno pesem in prijetno razpoloženje, in krepkem okrepčilu, smo se začeli razhajati, ko je sonce zahajalo.

APAČE

V Našem tedniku — Kroniki z dne 13. oktobra 1966, je na domači strani (4) pod dopisom »St. Vid v Podjuni« napaka, ki jo danes popravljamo.

Tako naj se glasijo besede v prvih treh vrstah tistega dopisa: »V Apačah sta se poročila Janez Smolnig, po domače Pavležev v Pogrcih in Josefina Taschek, po domače Hobešnikova v Apačah.«

V morju, na soncu in v dežju

(Nadaljevanje s 3. strani)

Francija, Holandska, Belgija, Zapadna Nemčija so poslale svoje izseljenske duhovnike. Prišli so gospodje iz Rima, lepo število jih je bilo iz tržaške, goriške in tudi videmske škofije. Tudi Koroška je bila častno zastopana, posebno borovelska dekanija.

Vprašali boste: kako pa ste mogli vsi maševati, ko vas je bilo toliko? Maševanje je morda trajalo ves dopoldan, predno ste prišli na vrsto!

O, ni trajalo tako dolgo! Okoli devetih smo bili že vsi gotovi. Začeli smo zgodaj. Kapelski gospod Pavel je bil kakor doma tudi tukaj prvi na nogah. Za nas, ki smo maševali posamič, je bilo v obeh cerkvah dosti oltarjev na razpolago. Po dve skupini pa sta skupno maševali, bili sta torej zaporedoma dve koncelebraciji. Ko si navzoč pri taki skupni sveti daritvi, imaš vtis, da gledaš zadnjo večerjo, Kristusa, obdanega od zbora apostolov. Ta način maševanja je rimsko katoliška Cerkev prevzela od vzhodne Cerkve.

Srečanje starih znancev je bilo seveda prirčno. Dosti pa smo imeli prilike, seznaniti se z drugimi. Tvarine za razgovore pač ni manjkalo.

delovalnice sadja v sladke mošt v Škocijanu, sem našel pri zbornici dokaj pripravljenosti za pomoč. Žal se zamisel ni mogla izvršiti, ker je bila donosnost dvomljiva.

V Velikovcu sem glavno zastopstvo prepustil svetniku Okrajne kmetijske zbornice Ignacu Domeju. On je postal zapisnikar Okrajne kmetijske zbornice in se redno udeleževal mesečnih sej predstojništva. Tam je vedno zastopal koristi južnega dela okraja. Pomagal sem mu ob priliki celotnega zbora zbornice.

Izven zbornice sem bil našim ljudem z nasveti vsak prvi četrtek v mesecu na razpolago v pisarni Kmečke gospodarske zveze. Pri slovenski kmečki zvezi sem se redno udeleževal posvetov za uspešen nastop v zbornici. Njen tajnik Singer mi je pomagal pri dosegu gradiva za to.

O važnejših dogajanjih sem pisal v oba naša lista.

Sedaj me je volilni odbor spet izbral za nosilca liste »Skupnosti južnokoroških kmetov«. Obljubljam, da bom, če bom izvoljen vedno in povsod branil pravice svojih volivcev. Karal bom to, kar nam narodno in gospodarsko škoduje in dajal pobudo, da bi se naši ljudje posluževali vseh podpor in ugodnosti, ki jih zbornica lahko daje.

Naši kmečki mladini bi pripomogel do nadaljnje izobrazbe, ker troje je potrebno za naš obstoj:

1. strokovno znanje;
2. močno stanovsko zastopstvo;
3. združna povezanost.

Poleg tega pa še ljubezen do domače grude in narodne svojstvenosti. To nas bo držalo na naši zemlji. Da to hočemo, pokazimo 6. novembra letos, na volitvah.«

SV. VISARJE

V soboto, dne 24. septembra, sta se na Sv. Višarjah poročila Vera Mazzoli iz Rima in Hanzi Kravina iz Žabnic. Nevesta je po materini strani Ehrlichova iz Žabnic, ženin pa znan žabniški rojak, ki je dokončal slovensko učiteljsko v Gorici. Med počitnicami je svoj čas veliko let pomagal kot zakristan v Marijinem svetišču na Višarjah, sedaj pa živi v Münchenu na Bavarskem, kjer ima trgovsko podjetje z južnim sadjem.

SELE

(Nova gospodinja. Zabavna dijaška prireditve)

Že tretji fant iz Kota si je izbral življenjsko družico onstran meje. Meja pač loči države, ne pa src. V soboto, 15. oktobra, se je na Brezjah poročil Anton Kelich, mladi, p. d. Zvrhnji Mlečnik, s Cecilijo Godnov, šiviljo, doma v Potanjih pri Trzihu. Naj jima Marija za poročno darilo izprosi na skupno življenjsko pot potrebnih stanovskih milosti. Novi mladi gospodinji kličemo: dobrodošla med nami!

Dijaki VIII. b razreda slov. gimnazije so v nedeljo, 16. oktobra, prišli tudi v Se-

le in so nam z istim sporedom kakor drugod, pripravili dve uri zabave, s petjem in godbo tudi kulturnega užitka. Zelo smo bili zadovoljni z njimi. Najbrž tudi oni z nami, saj je bila naša udeležba zelo dobra. Hvala vam, študentje, le tako naprej!

Sejem rumenega goveda v Št. Vidu ob Glini

Plemenska živinorejska zveza rumenega goveda za Koroško bo odprla v četrtek, 27. oktobra 1966, sejem plemenske živine v živinorejski hali v Št. Vidu ob Glini.

Izbira in ocenjevanje goveda bo še isti dan ob 8. uri zjutraj dražba pa ob 10. uri dopoldne.

Prignali bodo poleg živali visoke storilnosti tudi večje število močno nosnih krav, zlasti mlade telice. Kmetom se bo zategadelj nudila lepa priložnost kupiti dobro in lepo plemensko živino.

Vse živali so iz hlevov, ki so uradno potrjeni, da nimajo tuberkuloze in bruceloze (Bangove bolezni) in ki so zavarovane od hleva do hleva.

Za kupljene krave bodo dali 500 šilingov nakupne doklade onim gorskim kmetom, ki so med 1. septembrom 1965 in 31. decembrom 1966 napravili storilnostni izpit, oziroma ga bodo napravili.

Pojasnila daje plemenska živinorejska zveza rumenega goveda za Koroško, Celovec, Museumgasse 5, telefon 48-11.

Za tiskovni sklad so darovali:

Po 15.— S: Srienc Franc, Podlog; Slugoutz Jožefa, Smartin/Ruda; Mak Johan, Srednji Kot, 14.— S; Brumnik Marija, Obirsko, 11.— S;

Po 10.— S: Jakob Kulterer, Velikovec; Stuler J., Dunaj; Milač Frančiška, Celovec; Martl Martin, Wr. Neustadt; Schwihorschitz Franc, Dunaj; Petschnig Mihael, Kapla ob Dravi; Zdravje Martin, Celovec; č. g. Jožef Štih, Bilčovs; Schaunig Uršula, Bilčovs; Wrölich Frančiška, Sinča ves; Markusch Johann, Feldbach; Martinšič Angela, Podgrad; Koban Marija, Log; Triak Stanko, Vognje polje; Ožgan Ljudmila, Stari trg; Schalle Eberhard, Lipje; Ogris Andrej, Drabunaze; Kožlak Stefan, Proboj. Č. g. Kopeinig, Dobrla ves, 6.—; Umek Jožefa, Šmiklavž, 5.—; Ogris Tomaž, Sele, 5.—; Borstner Anton, Močula, 3.50 S.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 23. 10.: 6.15 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 24. 10.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Pregled sporeda. Poje oktet izpod Uršlje. Beremo za vas: Josip Jurčič — Deseti brat (6). 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 25. 10.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Koroški kulturni pregled. — SREDA, 26. 10.: 6.15 Ob avstrijskem državnem prazniku. — ČETRTEK, 27. 10.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Zena in dom. Kaj pravite k temu? (Družbe v cerkvah.) — PETEK, 28. 10.: 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Glasbeni spomini na sončni jug. Beremo za vas: Josip Jurčič — Deseti brat (7). — SOBOTA, 29. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 Poje vokalni kvintet „Gorenjci“.

Proces proti bratoma Mauer

Na Dunaju poteka proces proti bratoma Wilhelmu (levo) in Johannu (desno) Mauerju, ki sta obtožena, da sta leta 1942 v poljskem mestu Stanislawu sodelovala pri množičnih usmrtnih tamkajšnjih Judov. Na prvi sodni obravnavi v Salzburgu sta bila brata obsojena na zaporne kazni, prizivno sodišče pa je ugotovilo, da so se zgodile med zasliševanjem gotove napake. Opozivalci pravijo, da bo tokrat kazen še nižja, če ju že ne bodo oprostili.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Kaj je nesebičnost?

»Ta človek je pa res nesebičen!« je zadnjič nekdo vzkliknil. Ta vzklik mi je ostal v ušesih. Zato sem razmišljal o nesebičnosti.

Sebičen je človek, ki vidi predvsem sebe. **Nesebičen** je pa oni, ki v vsaki stvari gleda na blagor drugih, na blagor organizacije, kateri pripada, in na blagor celega ljudstva, prej kakor na svojo osebno korist in prijetnost.

»Takah ljudi je malo,« boš morda rekel. Nič ne de. Nesebičnost je še vedno lepa poteza in ta poteza bi morala biti na naših fantih in dekletih.

Cvet in višek nesebičnosti je požrtvovalnost. Član ali članica kake zveze je požrtvovalna tedaj, če je vedno pripravljena za uresničenje ciljev in namenov zveze, za blagor bližnjega, za okrepitev krščanske zavestnosti in narodne zavesti žrtvovati, kar največ more.

Nesebičnosti nasprotne so: sebičnost, dobičkaželjnost, častilakomnost in samohvala.

Na čem pa sloni nesebičnost? Nesebičnost

V Indiji nastopajo ženske

Indija je ogromna država in ima mnogo dežel: ena med njimi se imenuje Andhra Pradeš in leži na vzhodni strani polotoka. V tej deželi stoji mestece Mutapalli s 3800 prebivalci. Mestece ima občinski svet, tako imenovani pančajat, iz samih žensk. Osem jih je, a še pred nekaj leti žena v tem kraju ni smela hoditi po ulici ob svojem možu. Izvoljene so bile povsem pravilno, kot je kje na svetu, in so moške kandidate do kraja potolkle.

V prvem odboru je sedelo 6 žensk. Moški so se z vsemi močmi protivili ženskim kandidaturam, saj so bile v Indiji nekaj nezasišane. Danes, po nekaj letih, pa so njih nasprotniki enodušni v sodbi, da ni bilo mutampallijski občinski svet še nikdar tako delaven in uspešen.

Občinske svetovalke — osem jih je, kot smo rekli — so vse matere in gospodinje, in vodijo javne zadeve tako smotno in pametno kot svoj dom. Stvarne so, energične in varčne. Najprej so skrbno izdelale program: prvič — povečanje poljedelske proizvodnje, zato da bi lahko vsakdo živel, saj je lakota nenehna šiba Indije in neprestano terja žrtve; drugič — boj zoper nepismenost, in tretjič — izboljšanje položaja ženske.

Ko so vedele, kaj hočejo, so ustanovile kmečko kreditno zadrugo, povečale proiz-

nost sloni na vnemi za dobro stvar in na ponižnosti.

Vnema za dobro stvar je podlaga nesebičnosti v tem, ker tisti, ki je vnet za dobro stvar, ne gleda na osebne žrtve, ki jih mora ob tem doprinesiti. Tak človek ne išče pri delu nobenega dobička, ne časti ne hvale. Tudi ga ne ovira ne posmeh nasprotnikov ne omalovaževanje njegovega truda in dela.

Kaj zahteva ponižnost od člana? Ponižnost zahteva od člana, da svojega dela ne precenjuje. Vse, kar stori, stori z zavestjo, da je izvršil le svojo dolžnost in da je le orodje v rokah božjih.

Ali pa ponižnost izključuje tekmovanje z drugimi?

Ponižnost ne izključuje tekmovanja z drugimi, nasprotno ga le pospešuje. Vsak dober član zveze stremi za tem, kako bi naredil vedno več dobrega in v tem prekosil bližnjega. — Ponižnosti je seveda nasproten napuh, največji greh in korenina vsega slabega, ki vodi naprej do lažnosti.

vodnjo riža in bombaža, uvedle rabo umetnih gnojil, zgradile namakalne kanale, poskrbele za veterinarsko postajo, kupile razpršilnike za varstvo posevkov pred boleznimi in prahom. Po njih zamisli so nastala nova pota, ceste in vodni rezervoarji. Ustanovile so šolo, dva tečaja za odrasle, kjer se je že več kot 300 ljudi naučilo brati in pisati. Vsakdo, ki je zmogel kaj čvrste volje, je lahko posegel v to obširno akcijo in ji pomagal. Člani mladinskega društva so zgradili občinsko knjižnico.

Petdeset žensk se je posvetilo skrbi za dvig svojih sovrstnic: začele so jih po hišah učiti šivanja, domače higijene in ravnjanja z otroki. Ko so moški vse to videli, jih je minila nezaupnost in so se odločili, da tudi sami pomagajo.

Mestece Mutampalli je tako postalo ne le simbol v deželi Andhra Pradešu, marveč v vsej Indiji: zgled, kaj vse lahko ustvarijo ženske, ki so si priborile enakopravnost z moškimi. Dokaz, da »matriarhat« ni tako za nič, kot so ga razpili!

Indijka, dolga stoletja prisiljena živeti v zaprtem krogu, ima zdaj odprto pot tudi v najvišje politično življenje. Vitaja Lakšmi Pandit, 59-letna sestra nekdanjega ministrskega predsednika Nehruja, je bila članica indijske delegacije pri Organizaciji združenih narodov, bila je članica par-

počakate drugega vlaka, ob enajstih in deset minut. Ne bi bilo dobro, ko bi se vrnila na farmo kakor siamska dvojčka. Že tako bo Bliss prezgodaj raztrobil najino razmerje.«

»Storite, kar mislite, da bo prav, Charlie! Če ste dovolj močnega značaja, da boste mogli dosti zgodaj vstati za prvi vlak, vam želim srečo!«

Kriminalist je prinesel svojo torbo iz prtljažnice in stopila sta po stopnicah navzgor. V svoji sobi je Bob še nekaj časa sedel globoko zamišljen in opiraje si z roko glavo. Vrata v sosednjo sobo so se odprla in med vrati je stal Charlie Chan z blestečim nizom med prsti.

»Le v pomirjenju!« se je režal. »Premoženje Philimorov je še na varnem!« Položil je nakit na mizo, da ga je obsevala svetla luč svetilke. Čudovito slast so izžaravali biseri.

»Vsak kos posebej krasota!« je občudoval Bob. »Toda sedaj, prijatelj Charlie, moram z vami odkrito govoriti! Ali sploh kaj slutite, kaj se godi na Maddenovi farmi?«

»Še pred kratkim sem mislil. Pa sem se motil.«

»Vem, kako težko je tako priznanje detektivu. Tedaj poslušajte: Jutri popoldne se zopet vrnem na farmo. Madden misli, da sem govoril z Draycottom — zopet bom moral lagati in norce briti. Hočem, da je tega konec. Najina ura je odbila: biserov se morava iznebiti.«

lamentata ter indijska veleposlanka na Irskem in v Španiji, Indira Ghandi je celo predsednica indijske vlade.

Tudi namestnik zunanjega ministra je bila ženska, 50-letna Lakšmi Menon, in dežela Bengalija, ki šteje 3 milijone prebivalcev ima guvernerko: piše se Šrimati Padmaja Naidu.

V dobi Marka Pohlina

Verski boji in zlasti tridesetletna vojna so Evropo duhovno in gmotno razvali. Pričela se je odmikati od verskih vprašanj, veda se je polagoma ločila od vere, začele so napredovati naravoslovne vede. Izobraženstvo je bilo mnenja, da je s človeškim razumom mogoče razsvetliti vsa vprašanja sveta in življenja. Ljudstvo je treba izobraziti, so rekli. Začele so se ustanavljati šole. Na politično pozornico je stopilo meščanstvo. Nastopil je materializem in z njim tudi ateizem, ki sta zanikala Boga z navidezno znanstvenimi razlogi.

V Cerkvi se je pod vplivom teh novih idej pojavila cerkvenoreformna struja janzenizma, imenovana po nizozemskem škofu Korneliju Janzeniju. Janzenizem je podobno kot protestantstvo priporočal branje sv. pisma v ljudskem jeziku. Zagovarjal je tudi bogoslužje v narodnem jeziku. Pod njegovim vplivom je vse slovstvo dobilo poučen značaj. Ker so pesniki v tej dobi uporabljali stare klasične oblike z razsvetljensko vsebino, označujemo pesništvo te razsvetljenske dobe »klasicizem«.

Naši razsvetljenci

Oče Marko Pohlina (1735—1801), doma iz Ljubljane, po poklicu redovnik, je začetek slovenskega literarnega preporoda. Bil je silno plodovit pisatelj. Izdal je vsega skupaj 23 del v tisku, 12 pa jih je pustil v rokopisu. Njegove so »Molitvene bukvice«, »Sveti Postni Evangeliji«, »Abecednik«, »Bukvice za rajtengo« (prva slovenska računalnica), »Kmetam za potrebo inu pomoč«. Najpomembnejša je »Kranjska gramatika« v nemščini, ki je imela velik vpliv na slovenski literarni preporod. Izdal je »Tu malu besediše treh jezikov« (slovensko-nemško-latinski slovar). Priredil je tudi prvo slovensko metriko in poetiko kot dodatek slovnici. Pohlina je bil slabši od slovenske njegovih sodobnikov, njegova navdušena ljubezen do domovine in slovenskega jezika pa je bila v spodbudo mlajšemu rodu.

Njegov redovni tovariš je bil oče Feliks Dev (1732—1786), doma iz Tržiča, profesor naravoslovja in bogoslovja v Ljubljani. Ta je izdal prvi slovenski pesniški zbornik »Pisanice od lepih umetnosti«. Tu je Dev objavil prvi slovenski operni libreto »Belin«.

Nastop Ožbalta Gutsmana

Leta 1770 je izdal jezuit Ožbalt Gutsman, doma iz Grabštajna na Koroškem 15 pridig z naslovom »Kristianske resnice«. Bil je prvi, ki se je postavil na širše res pravo slovensko stališče. Najvažnejše nje-

Chanovo obličje se je pomračilo. »Prosim, ne govorite tega!« je prosil. »Vsak hip...«

»Vem... Odloga hočete. Vaš stanovski ponos je užaljen. Razumem in obžalujem.«

»Le še nekaj ur!«

Bob je dolgo zrl v blagi Kitajčev obraz. »Pozabljate Blissa! Ta bo treščil vmes. Na koncu sva. Zadnji odlog: dam vam časa do osmih jutri zvečer. Seveda, če nama policijski bonec ne bo prekrizal računa. Imate torej še ves dan časa. In če se do osmih ne bo nič zgodilo, bova Maddenu izročila bisere. Preden odpotujete, bova lahko pristojnemu uradniku povedala svojo zgodbo. Če se nama bodo smejali, bova vsaj storila svojo dolžnost.«

Nejevoljno je Chan zopet pobral bisere. Bob ga je potrepljal po napetem hrbtu. »Bog mi je priča, da vam želim srečo! Lahko noč, stari prijatelj!«

Ko se je mladenič drugo jutro prebudil, so se sončni žarki že igrali na železniških tračnicah pod njegovim oknom. Ob enajstih se je odpeljal v Eldorado ter odšel v Holleyev urad.

»Ste se vendarle vrnili?« je vprašal urednik. »Vaš rumeni tovariš vas je prehitel. Že navsezgodaj je potoval tod.«

»Da, žene ga častihlepeje. Ste ga videli?«

Holley je pokazal potno torbo v kotu. »Pustil je tu svojo obleko. V enem ali dveh dneh pride zopet ponjo.«

»Najbrž jo bo moral vzeti s seboj v ječo. Saj vam je menda povedal, da sva sre-

govo delo je leta 1777 izšla prva slovenska dobra opisna slovnica v nemškem jeziku »Windische Sprachlehre«. Leta 1789 je izšel njegov nemško-slovenski slovar, prvi res uporaben slovar. Važen je po tem, da je sprejel vanj mnogo besed iz podjunskega in rožanskega narečja ter z njimi obogatil slovenski književni jezik. Vse te knjige je izdal v Celovcu, ki je postal drugo slovensko slovstveno središče.

V istem času je deloval na Štajerskem jezuit Jožef Hasl, voditelj duhovnih vaj v Celju in pridigar. Leta 1770 je izdal Sveti post, premišljevanja za postne dni. Uporabljal je mnogo besed iz štajerskega narečja.

T. Jug

ZA NAŠE MALE

JESENSKI ČAS

Jesen je prišla v deželo. Sonce že zgodaj zahaja. Dnevi so krajši, a noči so daljše in hladne. Zjutraj leži megla po dolinah. Hladen veter piha čez polja in travnike.

Travniki so pokošeni. Kmet spravlja poljske pridelke in jih vozi domov. Ljudje napravljajo drva za zimo. V gozdu iščejo razne jedilne gobe.

Sadje je zrelo. Po vrtovih obirajo jabolka in hruške. Otresajo tudi tepke, češplje in orehe. Sadje spravljajo v klet. Iz sadja pa delajo tudi marmelado, mošt (sadjevec) ali ga posuše. Marmelada in posušeno sadje otrokom kaj dobro diši.

Živina se pase po travnikih in njivah. Ptice selivke se zopet zbirajo in odhajajo v toplejše kraje.

Zadnje jesenske cvetice cvetó. Listje rumeni in odpada.

Jeseni se vsi veselimo, ker nam prinaša obilo darov.

Zato ji kličemo, ko se poslavlja:

Pridi, le pridi še kaj!

Vsi te želimo zopet nazaj.

Stari mamici za god

Tu vnuki tvoji smo trije, ki skupaj z mamo, atekom za god ti danes iz srca žele: najboljše vse!

V zdravju, srci, dolgo še med nami god obhajajte!

Da bi le v radost vam bili, to danes vsak od nas želi.

Ker pa vsi vas ljubimo, poljubčkov sto pošiljamo in vas lepo pozdravljamo.

čala Blissa? In sploh vam je gotovo že jasno, da je bila najina pot precej brezuspešna?«

»Kar sta mogla dognati, je prav za prav povsem potrdilo mojo teorijo, da je Madden žrtev izsiljevalcev. Pa tudi tukaj se je zgodilo nekaj, kar dokazuje, da so moje slutnje pravilne: newyorška pisarna hoče po tukajšnji banki Maddenu zopet nakazati petdeset tisoč dolarjev. Pravkar sem govoril z ravnateljem. Toliko gotovine ne more spraviti skupaj, kakor bi mignil. Milijonar je izjavil, da hoče počakati do jutri.«

Bob je pomišljal. »Vsekakor je vaše naziranje v mnogočem opravičeno. Chan seveda misli, da Madden grabi denar tako neutegoma za beg...«

»Vem — toda to vam ne more razjasniti, kaj delata Phil Maydorf in profesor. Ne, rajši se držim svoje razlage.«

»Naj že bo, kakor hoče! Drevo prejme Madden svoje bisere. Morda vam je Chan to povedal?«

»Da, srce mu poka. Toda s svojega stališča imate prav. Vsaka stvar ima svoje meje, in tudi tu je meja. Vsekakor pa bi se do večera stvar utegnila še zasukati. Vsaj jaz to iskreno upam.«

»Jaz tudi. Toda sedaj se moram vrniti na farmo! Ali ste danes kaj videli gospodično Pavlo Wendell?«

Dobil sem jo pri zajtrku v kavarni »Oaza«. Vprav je bila namenjena z vozom v Petticoat. Jaz pa vas popeljem na rancho. Moj

Earl Derr Biggers:

31

KITAJČEVA

papiga

Kitajec je nenadno prenehal in Bob se je ozrl za njegovim pogledom: Na hodniku je stal inspektor Bliss, član komisije za umore, ter buljil vanju. Bob se je ustrašil. Male oči policijskega častnika so skrbno premetrivalo vsako posameznost Chanove postave ter se nato uprle v mladeniča. Nato se je sunkovito obrnil, ne da bi bil pokazal, ali ju je spoznal, mogočno odkoracal po hodniku ter se usedel v zadnji oddelek.

»Ne vznemirjajte se več!« je mrko dejal Charlie. »Ni nama treba hoditi po policijo — sama bo prišla k nama! Najin čas na Maddenovi farmi nama je le kratko odmerjen. Starega Ah Kima pa bodo sedaj vendarle prijeli, češ, da je umoril Louieja Wonga.«

19.

Ob pol enajstih sta se pripeljala v Barstow. In Bob je sklenil prenočiti v kolo-dvorskem hotelu. Po kratkem razgovoru z uradnikom pri linici se mu je Chan zopet pridružil. »Vzamem si sobo zraven vaše. Prvi vlak v Eldorado odpelje ob petih zjutraj. S tem pojdem jaz. Bolje pa je, če vi

P — I — S — A — N — O B — R — A — N — J — E

Če ni več matere...

Počasi, trudno se vrača Huberjeva mama domov. Na stopnicah se večkrat ustavi, da se oddahne. Ko najde vrata zaklenjena, takoj ve, da hčere Nežke spet ni doma.

Ko zapre vrata v stanovanje za sabo, žalostna vzdihne. Boji se že dela, ki jo čaka. Ko pa odpre vrata v kuhinjo, začudena obstane. Vse je drugače, kot je bilo druge dni. Na mizi ni nobene umazane posode. Stedilnik je lepo obrisan, da se kar svetli. Na njem je lonec. Huberjeva mama radovedna pogleda, kaj je notri: olupljen krompir, že na pol kuhan.

Kar z glavo zmajuje mati. Na mizi tam v kotu opazi vrhu tega lep šopek jesenskih cvetic. Le kaj je Nežki prišlo v glavo, da ji je napravila to veselje? Saj nima danes ne godu in tudi nobene obletnice. Saj drugič ni kaj takega nikoli naredila. Seveda, pred leti je bilo laže. Takrat je živel še mož in je on zaslužil za vse tri. Sedaj pa je sama in mora za dva zaslužiti.

Zunaj zarožlja ključ v vratih in takoj nato vstopi Nežka.

»Dober večer, mama! Si že doma?« Materič se zdi, kot bi bila Nežka razočarana, nejevoljna, da je mama že doma.

»Dober večer, Nežka! Povej no, kaj naj...«

A Nežka je ne pusti do besede: »Po kruh sem še šla. Ali naj kar večerjo pripravim? Krompir sem skuhala...«

»Kar daj!« je mama pripravljena. Potlej pa še vsa radovedna vpraša: »Zelo sem vesela, da si vse tako pospravila. Ampak, povej mi, kaj je danes posebnega, da si to naredila?«

Nežka z glavo odmaje. Kot da ji ni prav, da mati vprašuje:

»Kaj naj bo posebnega! Nič! Tisto malo pospravljanja...«

Nič noče povedati. Prav tak je bil tudi njen mož: sam vase zaprt, molčeč. A imel je dobro, zlato srce...

Po večerji še kratek čas posedita in se pogovarjata. A Nežka kmalu vstane, pospravi posodo. Huberjeva mama jo pri tem ljubeče opazuje. Prej Nežka ni rada pospravljala. Le redko jo je mama pripraviti do tega. Zdaj pa kar sama od sebe! Zato stopi k njej, ko si briše roke, in jo pogladi po laseh, rekoč: »Pa le imaš nekaj na srcu...«

»Kaj še?« odgovori Nežka nekam robato.

»Spat grem zdaj. Lahko noč, mama!«

»Lahko noč, Nežka!« Rahllo pritegne otroka k sebi in poljubi. Naenkrat začuti, kako jo Nežka močno objame, kot bi je ne hotela nikoli več izpustiti. Potlej pa že izgine v sobo.

Nekam nemirna obsedi mati še za kratek čas v kuhinji.

Le kaj je z Nežko? Čisto drugačna je.

Včasih ji je morala dolgo prigovarjati, naj ji vsaj nekoliko pomaga. »Pomagaj mi no, Nežka, saj vidiš, kako sem vsak večer utrujena!«

A Nežka je skoraj vedno našla kak izgovor, da je tudi ona utrujena, da ima še naloge, učenje...

Le odkod ta nenadna sprememba? Pa najbrž jo je danes pičila kakšna posebna muha, jutri pa bo spet vse po starem. Spet bo vse nepospravljeno, ko bo prišla domov, spet bo morala sama pozno v noč pospravljati, šivati...

Pa se je zmotila Huberjeva mama. Naslednji dan je spet vse pospravljeno, ko se vrne domov; prav tako tretji...

In kmalu zve mati, odkod ta sprememba. Nekega večera se ustavi pri peku, da kupi še kruha za drugi dan. Ker ni ravno nikogar v prodajalni, za nekaj minut pokramlja s pekovo ženo.

»Zdi se mi, da je vaša Nežka v zadnjem času nekako nervozna? Ali ni kaj bolna?« se zanima pekova žena.

»Nervozna? Še opazila nisem tega,« se čudi mati.

»Sem si pač samo mislila. Kako pa sicer?«

GEORGE MIKES:

(Nadaljevanje in konec)

O AMERIKI IN AMERIČANIH

NEKAJ ZA ŠALO, NEKAJ ZARES

KAKO PORABIŠ DENAR

Angležem se bo zdelo, da je ameriški denarni sistem neroden in človeka le jezi. Angleži imajo prav preprost sistem: dvanajst penijev je en šiling, dvajset šilingov je en funt, dva šilinga in šest penijev je pol krone, krone pa sploh ni, in dva šilinga sta florin, vendar se ta izraz nikoli ne uporablja.

Dolar pa je sestavljen iz sto centov in nič drugega. Razlagal sem ameriškemu poslovnemu človeku, da je velika prednost angleškega sistema skrita (in kako dobro je skrita!) v tem, da lahko en funt razdeliš na tri enake dele — trikrat šest šilingov in osem penijev je natanko en funt. Odrvil je, da je to morda zelo tolažilno, da pa dolarja skoraj nikoli ne želi razdeliti na tri enake dele; kadar pa trguje s kakim angleškim podjetjem, je nadaljeval, in ima, recimo, deset odstotkov dobička od 35 funtov, 17 šilingov in 10 penijev, mora za pol dneva najeti posebej šolanega knjigovodjo, da dožene, koliko je pravzaprav zaslužil.

Ameriške cene so nekaj skrivnostnega. Zavojček cigaret stane v New Yorku 18

centov. Če prekoračite reko Hudson, ste v državi New Jersey in tam plačate za iste cigarete dosti manj; v Virginiji pa plačate še manj.

Na mnogih rečeh boste našli napisano ceno. Vendar ta številka pomeni le to, da utegne ta reč stati kolikor si bodi, le ne toliko, kot je tam napisano. V New Yorku sem kupil površnik, na katerem je bilo napisano 30 dolarjev. Vendar so imeli v trgovini razprodajo in so mi računali samo 24 dolarjev. Podal sem prodajalcu 24 dolarjev, pa se mi je posmehljivo nasmejal v obraz. Moral sem plačati zraven še 2,40 dolarja državnega davka in 37 centov zveznecne davka. Z drugimi besedami, površnik za 30 dolarjev stane 24 dolarjev, zato sem moral plačati zanj 26,67 dolarja.

Če ste posebno trdnega značaja in ne boste hoteli kupiti svinčnika, ki ima obliko kakor noge Betty Grablove, vas bo gotovo premotil svinčnik s teleskopom na koncu. Če ste se ravno ognili nevarnosti, da bi kupili trobentno s fotografijo dirigenta Leopolda Stokowskega, boste skoraj gotovo kupili trobentno v sosednji trgovini, ki reče »salama«, ko zatrobite nanjo. (Ču-

Ali veste, da je Matejeva žena tam iz sosednje hiše prejšnji teden umrla?«

»Seveda! Uboga otroka! Tako mladi sta še obe deklici, pa že brez mater! Saj je najstarejša komaj toliko stara kot moja Nežka!«

»No, vidite! Pa, kaj sem že hotela reči? — — — Ja. Ko je zadnjič vaša Nežka prišla sem po kruh, je bilo ravno več žená tukaj. Smo se pogovarjale o umrli Matejevi ženi. Pa je pravila sosedka, kako je bila žena pridna, kako je razvajala otroka, da jima ni bilo treba prav nič delati. Pa še to je rekla, da bosta sedaj ti dve šele videli kaj je mama, ko je več nimata. To bosta gledali, ko bosta morali sami vse narediti v hiši. Matej ne more, ko je v tovarni. In pa — kaj bo mož v kuhinji...! Tako smo se menile. Ko so šle in sem hotela vaši Nežki postreči, sem se naravnost ustrašila. Tako blede je bila, tako čudna. Kar tresla se je, vam pravim. Vprašala sem jo, kaj ji je, pa ni hotela nič povedati. Še ko je šla, sem mislila nanjo. Mora biti pa res nervozna, da je take pogovor o smrti tuje žene-matere tako prestrašil! Se vam ne zdi — — —?«

Pa tudi Huberjeva mati ni hotela nič reči. Le da ne bo nič posebnega in da bo že gledala na Nežko, je pripomnila; potlej se je pa brž poslovila in srečna šla domov. Sedaj je vedela, od kod ta sprememba pri Nežki. Hvala Bogu — — —!

Večernica

Prižiga te večerni mrak tako kot lučko skrbna mati; pripenja te na zvezdni strop, kjer krožijo svetovi zlati.

Pozdravlja te večerni zvon, pihljajo ti prijetne sape; utihne stvarstvo in zaspí, strmijo vate temne grape.

Skrivnostno hodiš svojo pot, hitiš in nič se ne ustavljaš; kot da te nočnih senc je strah, za soncem se v zaton odpravljáš.

Večernica, ti kras neba, med zvezdami si krasotica; kot Venera zvečer zaspíš, ko zjutraj vstaneš, si Danica.

Limbarski

Za dobro voljo

Poljudna znanost. — Teta Mica je šla poslušat predavanje o škodljivosti alkohola. Doma je potem rekla sosedovi Jeri: »Veš, moški so pa res neumni, ker si kvarijo zdravje z alkoholom! Saj je vendar toliko dobrega brinovca in tropinovca na svetu!«

Meščan na deželi. — »Koliko je stara tale vaša krava, oče?« — »Dve leti,« odgovori kmet. — »Kako to veste?« — »Na rogovih berem, gospod.« — »Imate prav! Saj ima res dva!«

dno je, koliko kratkočasnejša se zdijo vsa ta čuda v trgovini kot pa doma.)

Jaz za svojo osebo sem si kupil veliko število suknjičev in kakega pol tucata naličnih peres s kroglasto konico. Potem sem za trdno sklenil, da ne bom več nakupoval, ker mi je ostalo le še malo denarja. Drugi dan sem videl veliko število pisanih naličnih peres (po 80 centov vsako), ki so bila pritrjena na rdečemodro kolo in so se vrtela v neki izložbi. Ko bi ne bilo tega kolesa, bi bil šel mimo trgovine z vzvišenim nasmeškom na ustnicah; tako pa se nisem mogel upirati skušnjavi in sem kupil še dve peresi. Na vsakem je bil pritrjen listek, ki mi je zagotavljal, da to pero ne pušča v višini pet tisoč metrov in da lahko pišem z njim pod vodo. Ker pišem kar precej pod vodo, mi je bilo to prijetno presenečenje. Vtaknil sem si novo pero v žep pri novem suknjiču. Pero je puščalo. Novi suknjič je bil uničen; ker pa se je to zgodilo le tri metre nad morsko gladino in ne pod vodo, trgovec ni hotel prevzeti nikake odgovornosti.

list je dovršen in nimam ničesar zamuditi. Pojdiva!«

Med potjo je začel urednik zdehati. »No, kaj sem zelo malo spal,« se je opravičeval.

»Ste si preveč belili glavo z Jerryjem Delaneyem?«

»Ne, s svojimi zasebnimi zadevami. Radi tistega razgovora z Maddenom mi moj newyorški prijatelj ponuja službo — zelo sijajno službo. Snoči sem se dal preiskati zdravniku, ki je dejal, da zaradi zdravja lahko kar grem tja.«

»Sijajno!« je zaklical Bob. »Strašno sem vesel tega zaradi vas!«

Čudno se je zableščalo v Holleyevih očeh. »Da — sedaj po toliko letih se mi odpirajo vrata ječe. O tem trenutku sem sanjal v vročem hrepenenju — in sedaj...«

»No?«

»Jetnik se obotavlja! Plaši ga misel, da bi moral zapustiti svojo mirno celico. Ni več tistega starega New Yorka, ki sem ga poznal. Ali naj si še enkrat drznem v veliko arenó?«

»Neumnost! Saj ste mož za to!«

Na Holleyevem obličju se je ostro začrtal zmagovit sklep. »Poskusim! Le zakaj naj bi se tukaj klavrno skisal? Na boj, to-rero!«

Bob je izstopil pred farmo. Naglo se je v svoji sobi umil in potem odšel na verando. Mimo je prišel Ah Kim. »Kaj no-vega?« je zašepetal Bob.

»Thorn in Gamble sta bila ves dan na potu z velikim avtom. Drugega nič.«

V izbi je Bob dobil milijonarja brez dela in samega. »No, ste se srečno vrnili?« je vprašal Madden. »In kako sta se dogovorila z Draycottom? Lahko govorite svobodno — nihče naju ne moti.«

Bob je sedel. »Vse je v redu, gospod Madden! Drevi ob osmih vam tukaj izročim bisere.«

Gospodar je nagubancil čelo. »Ljubše bi mi bilo, ko bi se to zgodilo v Eldoradu. Če pa Draycott vsekakor hoče semkaj...«

»Ne — ne! Jaz sam, gospod Madden, bom ob osmih imel besere. Če želite, da vam jih skrivaj izročim, bo tudi to šlo.«

»Dobro. Toda, če boste zopet imeli kake izgovore...«

»Izgovore?«

»Dobro veste, kaj mislim. Odkar ste pri meni tu na farmi, vedno ovinkarite, samo da vam ni treba izročiti biserov. Ali ni res?«

Bob se je obotavljal. Sedaj je prišel trenutek odkritega boja. »Je že res,« je pri-znal.

»In vzroki?«

»Dobil sem vtis, gospod Madden, da tukaj nekaj ni v redu. Najprvo: Čemu ste spremenili prvo naročilo? V San Francisku je bil vaš jasen pogoj, naj se vam biseri izročijo v New Yoorku. Zakaj ste se pozneje odločili za južno Kalifornijo?«

»Ker je moja hči izpremenila svoj načrt. Sprva je hotela z menoj v New York — sedaj pa pojde za ostalo sezono v Pasadeno.

Pa bi rad bisere shranil tamkaj v tresoru, da jih lahko nosi, če jo bo veselilo.«

»Spoznal sem vašo gospodično hčerko v Frisku. Omamljiva dekliska postava.«

Madden ga je ostro pogledal. »Se vam zdi?«

»O da! Mislim, da je še vedno v Denveru?«

»Ne — kratko je pomišljal — sedaj je v Los Angelesu — pri znani družini.«

Ob tej nepričakovani novici je Bob široko odprl oči. »Od kdaj pa?«

»Od predzadnjega torka. Brzjavno mi je sporočila, da pride. Ker pa iz nekih ozir-rov nisem želel, da bi bila tukaj, sem poslal Thorna v mesto z naročilom, naj jo spremlja nazaj v Barstow in na vlak v Los Angeles.«

Bobove misli so vročično delovale. Barstow — to bi se približno ujemalo z daljavo, ki jo je prevozil avto. Toda grude rdeče ilovice na kolesih in stopnicah? Ali ste prepričani, da je srečno prišla tja?«

»Seveda! Saj sem sam v sredo v Los Angelesu govoril z njo. Toda dovolj sem vam odgovarjal na vaša vprašanja. Sedaj ste vi na vrsti! Zakaj ste mislili, da tukaj nekaj ni v redu?«

»Kaj se je zgodilo s Philom Maydorfom?«

»S kom?«

»S sleparjem, ki je prišel k vam kot Mc Callum ter me je pri pokeru olajšal za sedemstirideset dolarjev?«

»Mislite, da se res piše Phil Maydorf?«

»Vem gotovo. Kajti srečal sem ga prej v San Francisku. In tedaj se je obnašal prav tako, kakor bi se z goljufijo hotel postaliti Phillimorovih biserov.«

Maddenovo lice se je pordečilo. »Res? Ali mi hočete pojasniti, kako je to bilo?«

»Seveda!« In Bob mu je povedal, kako se je Maydorf v luki sumljivo vedel.

»Zakaj pa mi tega niste takoj povedali?«

»Menil sem, da veste. In še sedaj menim!«

»Ali ste pri zdravi pameti?«

»O tem se ne bova pričkala. Toda, ko sem videl, kako je cigan prišel ponoči semkaj, sem moral začeti sumiti. In občutek, da ni varno, imam še danes. Ali se ne bi rajši držala prvotnega načrta ter bi vam bisere izročil v New Yorku?«

»Ne! Bisere hočem prevzeti tukaj in pri tem ostane!«

»Pa mi vsaj povejte, kake težkoče imate tu.«

»Nobenih! Vsaj takih ne, ki bi jim jaz ne bil kos. Niz sem kupil in hočem ga imeti! Dam vam besedo, da bom takoj plačal. Za drugo se ne brigajte!«

»Gospod Madden, nisem slep. Vi tičite v nekaki zagati in rad bi vam pomagal.«

Madden se je obrnil proč. Njegova zadrega je jasno dokazovala, da ima Bob prav. »Si bom že sam pomagal. Opravil sem že v hujših položajih. Hvala lepa za vaš dober namen — toda ne ubijajte se več s temi rečmi! Torej ob osmih — zanašam se na to. (Dalje prihodnjí)«

Nogomet

Avstrija Celovec - Sturm Graz 2:2

Avstrija Celovec je bila proti Sturm Gradcu sicer boljša, a kljub temu je dosegla le neodločen rezultat 2:2 (1:1).

Obdan od samih graških igralcev, med katere se je vtihotopil le Lampichler (Avstrija), je Rudič (Avstrija) popolnoma nepričakovano silovito streljal, žoga je zletela mimo graškega vratarja v mrežo.

Televizija Ljubljana

PETEK, 21. 10.: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.55 Poročila — 18.00 Oddaja za otroke — 18.25 TVO — 18.45 Filmski pregled — 19.30 Telesna kultura — 20.00 TVD 20.30 Cikcak — 20.35 Celovečerni film — 22.00 Zadnja poročila.

SOBOTA, 22. 10.: 9.40 TV v šoli — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 17.10 Poročila — 17.15 Urni Peter — lutke — 17.35 Kje je, kaj je — 17.50 Reportaža ST. Titograd — 18.10 Vsako soboto — 18.25 TVO 18.45 S kamero po svetu — 19.10: Operna scena — 19.40 Cikcak — 20.00 TVD — 20.30 Ekspedicija — serijski film — 21.00 Humoriistična oddaja — 22.00 Zabavna glasba — 22.15 Serijski film — 23.05 Zadnja poročila.

NEDELJA, 23. 10.: 9.25 Poročila — 9.40 Narodna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Oddaja za otroke — 11.30 Kapetan Tenkeš — serijski film — Nedeljsko popoldne — 19.00 Poročila — 19.05 Serijska igra — 19.54 Intermezzo — 20.00 TVD — 20.45 Cikcak — 20.52 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Serijski film — 22.40 Zadnja poročila.

PONEDELJEK, 24. 10.: 9.40 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.40 TV v šoli — 12.05 Izdelajmo sami hidrogliser — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Ruščina — ponovitev — 16.50 Poročila — 16.55 Angleščina — 17.25 Mali svet — oddaja za otroke — 17.40 Poljudno znanstveni film — 18.25 TVO — 18.45 Kuharski nasveti — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Kalejdoskop — 20.00 TVD 20.30 Odmevi iz Montreuxa — 21.05 Pariz: Koncert ob dnevu OZN — 22.10 Zadnja poročila.

TOREK, 25. 10.: 18.00 O našem govorjenju II. — 18.20 Torkov večer — 18.40 Oddaja o morju — 19.40 TVO — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna panorama — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 26. 10.: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 16.55 Glasbeni pouk — 17.35 Poročila

— 17.40 Zvezdni utrinek — oddaja za otroke — 18.25 TVO — 18.45 Reportaža ST. Sarajevo — 19.05 Zabavna glasba — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TVD 20.30 Cikcak — 20.35 Opera — 22.00 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 27. 10.: 9.40 TV v šoli — 11.00 Angleščina — ponovitev — 11.30 Glasbeni pouk — ponovitev — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.10 TV v šoli 16.35 Izdelajmo sami hidrogliser — 17.35 Poročila — 17.40 druženje radovednežev — 18.25 TVO — 18.45 Človek in proizvodnja — 19.10 Glasbene marginalije — 19.40 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 aktualni pogovori — 21.15 V četrtek odkrito — 22.15 Poročila.

PETEK, 28. 10.: 9.40 TV v šoli — 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — 15.50 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.55 Poročila — 18.00 Oddaja za otroke — 18.25 TVO — 18.45 Brez parole — mladinska oddaja — 19.30 Pesniki in pesniška misel — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 Celovečerni film — 22.00 Zadnja poročila.

Avstrijska televizija

NEDELJA, 23. oktobra: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Čudežni vrt — 17.30 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 18.00 Fury. Zgodba konja — 18.25 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Za družino: Šah za vse — 19.00 Družina Leitner. Naše mesečno srečanje s televizijsko družino 19.30 Aktualni športni pregled — 20.10 1. večerna poročila — 20.20 „Zakaj sem dejal da“. Ameriška zakonsko-družbena komedija — 22.15 2. večerna poročila — 22.15 Nedelja v Evropi: Kopenhagen.

PONEDELJEK, 24. oktobra: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Pustolovščine pod vodo. Lov na morske pse — 19.35 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Evropa pomaga beguncem. Delo za begunce v okviru Organizacije združenih narodov — 21.00 Evrovizija iz Holandije: Cirkuski program; čisti dobiček namenjen beguncem —

21.40 Mairret in dvojčka, kriminalni prikaz — 22.30 Čas v sliki.

TOREK, 25. oktobra: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Andora. Dokumentarni film o najmanjši državi sveta — 19.13 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Kralja Ottokarja sreča in konec“; žaloigra v petih dejanjih Franza Grillparzerja — 21.55 Inozemski odmevi: Diskusija s tujimi novinarji — 22.45 Čas v sliki.

SREDA, 26. oktobra: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Gašperčkove pustolovščine — 17.45 Naša lahko noč oddaja za otroke — 17.50 Za otroke od 11. leta dalje „Weisskunig“. Oddaja o življenju Maksimilijana I. — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Pogled z okna; Franz Schubert — 19.10 Državni praznik 1966. Svečanost za avstrijsko mladino. Prenos iz dunajske Mestne hale — 21.00 Čas v sliki in poročila dneva — 21.30 Violinski koncert v A-duru, Köcherverzeichnis 219 Wolfganga Amadeusa Mozarta — 22.25 Večerna poročila — 22.35 Evrovizija: Tekma za nogometni pokal Evropa — Južna Amerika med Real Madridom in Atletico Penarolom v Madridu.

ČETRTEK, 27. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Kratka poročila — 10.03 „Skrivnostni zaklad“. Predstava Dunajskega ročnega lutkovnega gledališča. Wolfgang Kindler k svetovnemu dnevu varčevanja — 11.00 Spominska knjiga Davida Standlina — 12.00 Zgodovinski viri: Velikomoravska država — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Benvenuti v Italiji; tečaj italijanskega jezika — 19.00 športni kalejdoskop — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Vaš nastop, prosim. Naš aktualni obzornik — 21.00 Kaj sem? Veselo poklicno posvetovanje z Robertom Lembejem — 21.45 Čas v sliki — 22.05 Utrip življenja: Spanec.

PETEK, 28. oktobra: 10.00 Televizija v šoli: Može in sile — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 18.35 Pogled na deželo: Naš kmečki obzornik — 19.00 Trg ob koncu tedna: Aktualni tržni pregled — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prenos iz Löwiingerjevega gledali-

šča: „Vstaja v pekarni“ (Pet kuncev); podeželska burka Juliusa Pohla — 21.45 Čas v sliki — 22.05 Z našimi najboljšimi priporočili: Tri svetovne kritike o novih filmih v Avstriji — 22.50 Jazz v Evropi.

SOBOTA, 29. oktobra: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: bluze in srajčke za otroke — 17.35 Naša lahko noč oddaja za otroke — 17.40 Uči se boriti brez ubijanja. Način Raziskovanja pri živalih — 18.00 Kako rečejo drugi. Doprinos k sodobni znanosti — 18.30 Kratka poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzom Conradom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos iz gledališča Theater an der Wien: „Princesinja iz Trapecunta“. Opereta v treh dejanjih J. Jaqua Offenbacha — 22.40 Večerna poročila v žarometu „Sedem dni svetovnih dogodkov“. — 23.10 Naš nočni program. „V surovih rokah“; kriminalni film.

ELEKTRO-QUELLE

nudi več kot Vi mislite

- Električni ogrevalniki . . . \$ 125.-
- Ožemalniki za perilo . . . \$ 980.-
- Pralni stroji . . . \$ 1800.-
- Električni bojlerji . . . \$ 1190.-
- Hladilniki . . . \$ 1990.-
- Peči na olje »Tirolia« . . . \$ 2200.-
- Podhlajevalne skrinje . . . \$ 3590.-
- Televizorji (slika = 59 cm)
- s 1. in 2. programom . . . \$ 4780.-

Pralni stroji za 5 kg perila . . . \$ 4900.-

Zahtevajte cenike!

- PLACILO NA OBROKE MOZNO
- OSKRBOVALNA SLUŽBA
- DOSTAVA NA DOM

Klagenfurt — Celovec, St. Veiter-Straße 44, tel. 52-20

St. Veit / Glan, Klagenfurter Straße, tel. 25 78

Völkermarkt — Velikovec, Klagenfurter Straße 1, tel. 661

Velika zaloga perila blaga in volne za moške, ženske in otroke

L. Maurer
Klagenfurt, Alter Platz 35

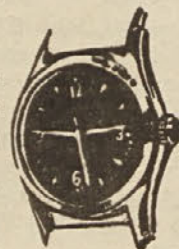

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi strto zlato).

Cvetje in vence za Vse svete v veliki izbiri pri

Blumen-Schilcher

Klagenfurt-Celovec

St.-Veiter-Str. 44, Benediktinerplatz in Kraßnigstraße (vrtnarja) tel. 5922 in 4783

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE STROJE, MLATILNICE, TRAKTORJE, KOSILNICE, MOPEDE, KOLESA, HLADILNIKE, PRALNE STROJE, ELEKTRICNE MOTORJE, BRZOPARILNIKE (kotle) KOTLE ZA ŽGANJEKUHO, SADNE STISKALNICE (prešee) VSEH VRST

vam nudi ugodno domača tvrdka

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf, Telefon 04237 246

Sejem rumenega goveda

V četrtek, 27. oktobra ob 10. uri bodo odprli v živinski hali v Št. Vidu ob Glini sejem rumenega goveda. Prignali bodo lepe plemenske bike in krave iz hlevov brez tuberkuloze in bruceloze (Bangove bolezni).

Pojasnila daje Plemenska živinorejska zveza rumenega goveda v Celovcu, Museumgasse 5, telefon 48-11